



# INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

Nr 5

NUMER SPECJALNY WARSZAWA, LIPIEC 1994

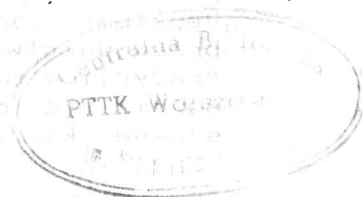
Do użytku wewnętrznego

## PRZEWODNICTWO TURYSTYCZNE W POLSKIM TOWARZYSTWIE TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZYM



CO DALEJ Z NASZYM PRZEWODNICTWEM.

4441/5



Zdawać by się mogło, że odwoływanie się do tradycji nie jest szczególnie popularne w dzisiejszych czasach, w których coraz częściej turystyka jest postrzegana jako zjawisko wyłącznie ekonomiczne, z wyraźnym pominięciem jej funkcji wychowawczych, edukacyjnych czy wreszcie – nie bójmy się tego słowa – patriotycznych. Jakże jednak w słowie wstępnym do kodyfikacji podstawowych dokumentów PTTK dotyczących przewodnictwa turystycznego nie nawiązać do 120-letniej już tradycji działalności przewodnickiej PTTK i jego zasłużonych poprzedników: Towarzystwa Tatrzańskiego, Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. To przecież w ramach organizacyjnych tych towarzystw działali pierwsi przewodnicy w Tatrach, po Beskidach Wschodnich i Zachodnich, po miastach, muzeach i zabytkach. Całość spraw przewodnickich przejęło po swym powstaniu w roku 1950 Polskie Towarzystwo Turystyczno

Krajoznawcze, z którego inicjatywy w roku 1960 uprawnienia przewodnickie zyskały rangę uprawnień państwowych. To właśnie działacze PTTK byli autorami całokształtu przepisów resortowych dotyczących szkolenia, nadawania uprawnień, klasyfikacji, organizacji i zatrudniania przewodników. Przepisy te - co nie było przypadkiem boć przecież przewodnictwem poza PTTK nikt się specjalnie nie interesował - stworzył dla PTTK sytuację prawną zgoła luksusową, bo monopolistyczną: aż do 1988 roku, a więc do uchylecia dotychczasowych zarządzeń, czyli przez 28 lat, nikt poza PTTK nie miał prawa szkolić, organizować i zatrudniać przewodników, zaś w dziedzinie nadawania uprawnień i klasyfikacji rola PTTK była kluczowa w myśl zasady "nic o nas bez nas". I choć czsem rola ta była dla Towarzystwa kłopotliwa, bo tylko my zbieraliśmy gromy za taki a nie inny, jakże często nieprawomyślny z punktu widzenia ówczesnej władzy charakter głoszonej przez przewodników wiedzy, to przecież przydawało to splendoru Towarzystwu i przyczyniało się do wzrostu jego społecznej popularności i autorytetu, zaś dla przewodnictwa przynosiło korzyści, wymuszając wysoki poziom, wysokie morale i poczucie odpowiedzialności przewodników.

Od kilku lat uprawnienia przewodnickie utraciły rangę państwowych a działalność przewodnicka nie wymaga licencji organów państwowych lub samorządowych. Z punktu widzenia prawa każdy może, po zarejestrowaniu działalności gospodarczej i uiszczeniu niewielkiej opłaty, oprowadzać wycieczki. I wielu to robi, opowiada niestworzone historie, plecie bzdury, bo liczy się nie wiedza i kwalifikacje, lecz tupet i siła przebicia. Każdy może również szkolić przewodników, stąd na lewo i prawo kursy bez odpowiedniego programu, kadry i egzaminów.

W tej pustce prawnej Towarzystwo nasze postanowiło utrzymać i rozwijać dotychczasowe struktury i konstrukcje organizacyjno - prawne przewodnictwa. Wyrazem tej tendencji jest dokonana niedawnymi uchwałami Zarządu Głównego PTTK nowelizacja podstawowych dokumentów dotyczących przewodnictwa, które to dokumenty właśnie publikujemy.

Od dwu lat trwają prace nad projektem ustawy o usługach turystycznych. W dziedzinie przewodnictwa przewidziany jest powrót do państwowego licencjonowania uprawnień przewodnickich. Popieramy te tendencje, gdyż uważamy, że służyć one będą szeroko pojętym interesom turystyki i ochronie turystów przed dyletancką działalnością samozwańczych "przewodników". Musimy jednak zdawać sobie sprawę, że w dobie wolnego rynku usług turystycznych powrót do monopolu PTTK na przewodnictwo nie jest możliwy. Obok przewodników PTTK będą więc przewodnicy szkoleni i zatrudniani przez inne organizacje, stowarzyszenia i biura turystyczne. Będziemy oczywiście zabiegać o znaczącą rolę PTTK w przewodnictwie oraz o wykorzystanie naszych doświadczeń i tradycji w tworzeniu nowego modelu przewodnictwa. Skoro więc nie możemy być jedyni, to musimy być najlepsi. I mamy na to wszelkie szanse, których nie możemy zmarnować.



Zbigniew Kresek  
Członek Prezydium ZG PTTK

## CELE I ZADANIA PRZEWODNICTWA TURYSTYCZNEGO W PTTK.

### Wstęp

2 Generalnym celem służby przewodnickiej tak społecznej, jak i tzw. "zawodowej" jest sfera usługowa. Jest to służba w wykonywaniu jednego z piękniejszych "zawodów" - ukazywanie własnego Kraju, własnej Ojczyzny, piękna krajobrazu, radości i kłopotów narodowej gospodarki, historycznych wydarzeń, zawirowań, smutków i zwycięstw.

Przewodnictwo turystyczne PTTK służy także innym. Jesteśmy zorganizowani i wyszkoleni w PTTK, ale działamy w sferze setek różnych biur podróży, organizacji turystycznych i społecznych, szkół i uczelni oraz zakładów pracy. To jest nasza powinność i nasze powołanie. Służymy informacja z wewnętrznej potrzeby i poczucia odpowiedzialności. I tak powinno pozostać.

### Podstawy prawne

Cele i zadania oraz całokształt przewodnictwa określiło Zarządzenie GKKFiT Nr 26 z 30 kwietnia 1968 roku w sprawie wykonywania funkcji przewodnika turystycznego. Zarządzenie to zostało uchylone przez Komitet d/s Młodzieży i Kultury Fizycznej 20 października 1988 roku. Także w tym dniu uchylono Zarządzenie Nr 4 z 9 lipca 1976 roku GKKFiT w sprawie zakresu uprawnień przewodników turystycznych.

W związku z zaistniałą sytuacją zawieszenia przewodnictwa w legislacyjnej próżni, całość spraw i problemów przejęło Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze powracając do sprawdzonych przeszło 100-letnich form, systemów i tradycji.

Obecnie, po podjętych ostatnich, kolejnych uchwałach Zarządu Głównego PTTK i Komisji Przewodnickiej ZG PTTK obowiązują poniższe organizacyjne dokumenty prawne:

- Zasady organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników.
  - Instrukcja w sprawie "Zasad i form oraz programów szkolenia".
  - "Programy szkolenia i dokształcania przewodników PTTK".
  - "Regulamin Koła-Klubu przewodników turystycznych PTTK".
  - "Regulamin instruktora przewodnictwa PTTK".
- /wszystkie te dokumenty wydrukowane są w całości w niniejszym biuletynie/.

### Podstawowe cele, zadania i problemy przewodnictwa

1. Jedność przewodnictwa w PTTK, która pozwala na utrzymanie zwartej, wielotysięcznej grupy społeczników, działającej od przeszło stu lat na terenie całego kraju oraz utrzymanie przewodnictwa w PTTK, w społecznej organizacji, działającej nie tylko we własnym środowisku, ale i w sferze usług dla całego społeczeństwa, dla wszystkich biur podróży, propagując idee towarzystwa, ucząc miłości do Kraju, ucząc podstawowych zasad uprawiania turystyki.
2. Podniesienie rangi przewodnictwa, przez wzrost jego jakości, gdzie godność i honor przewodnika obok wysokiej wiedzy tworzy wzór godny naśladowania i doceniany, nie tylko przez uczestników wycieczek, ale także przez Państwo.
3. Umiejętność tworzenia warunków do wspólnego działania w dwóch podstawowych grupach zatrudniania przewodników - grupy zawodowej, stanowiącej 1% całego aktualnego stanu przewodników oraz pozostałej, która służbę przewodnicką traktuje jako pracę drugą, zleconą, dorywcza. Tym bardziej, że przewodnicy są i mogą być zatrudniani przez wszystkie biura podróży,

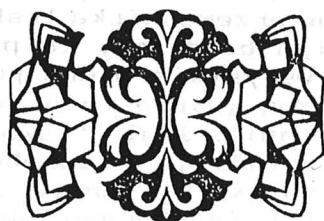
spółdzielnie turystyczne, spółki, organizacje społeczne lub w ramach indywidualnej działalności gospodarczej.

4. Utrzymanie potencjału nagromadzonej wiedzy przewodnickiej przez wieloletnie szkolenie i dokształcanie z umiejętnością metodycznego jej przekazywania.
5. Nadawanie ruchowi przewodnickiemu wiele dynamizmu i ekspresji przez organizację różnych akcji, sesji, porad. Przez inicjowanie i programowanie seminariów szkoleniowych, rajdów turystycznych, obozów, wycieczek szkoleniowych i wypraw górskich.

#### Konieczne działania

1. Uważamy, że uprawnienia, licencje przewodników, powinny być nadawane przez wojewodów lub przez Zarząd Główny PTTK, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej po otrzymaniu delegacji z Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki. Podniesie to rangę, autorytet, jakość przewodników – ambasadorów naszej Ojczyzny, miłośników Kraju, wychowawców i nauczycieli, przede wszystkim młodzieży, w edukacji krajoznawczej społeczeństwa.
2. Pragniemy, aby w dokumentach legislacyjnych w Ustawie o promocji turystyki i świadczeniu usług turystycznych znalazły się zapisy o miejscu i roli Przewodnictwa Turystycznego w Polsce.
3. Uznajemy za niezbędne stałe szkolenia kandydatów, dokształcanie czynnych przewodników, wyposażenie ich w sprzęt i ubrania ochronne, które wymaga jednak dotacji celowych państwa.
4. Konieczne jest spowodowanie większego dopływu do przewodnictwa ludzi młodych, ze znajomością języków obcych, przede wszystkim hiszpańskiego, fińskiego, litewskiego, duńskiego, szwedzkiego, włoskiego i innych.
5. Jednym z podstawowych celów utrzymania środowiska przewodnickiego jest prowadzenie życia klubowego, zebrań szkoleniowych i spotkań towarzyskich, wycieczek poznawczych, wypraw krajoznawczych i obozów górskich. Jest to naczelne zadanie dla zarządów kół przewodnickich i zarządów oddziałów przewodnickich.

Nawet przy małym składzie osobowym koła, powinno się co tydzień, dwa lub raz w miesiącu organizować szkoleniowe spotkania. Jest to wewnętrzna potrzeba przewodnika. Leży to w jego osobowości. Życie towarzyskie, wspólna wymiana doświadczeń i wiedzy, wzajemne zrozumienie zadań i wzajemna odpowiedzialność za poziom przewodnictwa to zadania aktywu i indywidualnie każdego przewodnika.



Tadeusz Stefański  
Przewodniczący Komisji  
Przewodnickiej ZG PTTK

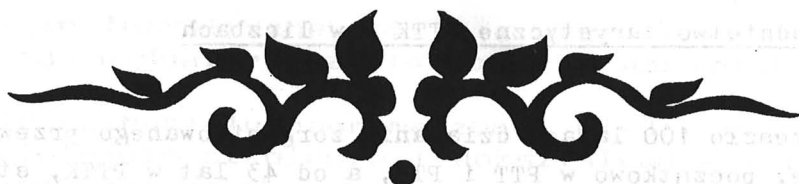
Przewodnictwo turystyczne PTTK - w liczbach

Po przeszło 100 latach działania zorganizowanego przewodnictwa w Polsce, początkowo w PTT i PTK, a od 43 lat w PTTK, stan przewodnictwa na 31 grudnia przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie - rok	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Przewodników /osób fizycznych/	13790	14086	13405	11261	10017	10046
Kół-Klubów przewodników turystycznych	270	268	262	241	216	226
Uprawnień przewodnickich	17346	17327	16920	13447	12064	11781
Regionalnych Komisji Przewodnickich	49 <sup>x/1</sup>	49 <sup>x/1</sup>	46 <sup>x/1</sup>	49 <sup>x/1</sup>	69	85
Oprowadzonych wycieczek /rejestrowanych w PTTK i innych biurach turystycznych oraz społecznych/	207392	203367	136000	150000 <sup>x/2</sup>	160000 <sup>x/2</sup>	170000 <sup>x/2</sup>
Uczestników wycieczek	7884931	7506833	5059200	6000000 <sup>x/2</sup>	6400000 <sup>x/2</sup>	7000000 <sup>x/2</sup>
Ilość wycieczek rocznie na jednego przewodnika	15,08	14,44	10,15	13,32	16,00	17,00
Średnia ilość uczestników na 1 wycieczce	37,9	36,9	37,2	40	40	40
Kursów dla kandydatów	37	42	48	14	22	30
Absolwentów	776	778	842	237	373	682
Instruktorów przewodnictwa	300	360	428	547	525	515
Ilość przewodników zawodowych - około	120 <sup>x/2</sup>	100 <sup>x/2</sup>	80 <sup>x/2</sup>	100 <sup>x/2</sup>	130 <sup>x/2</sup>	150 <sup>x/2</sup>

x/1 - do roku 1991 były to komisje przy zarządach wojewódzkich PTTK

x/2 - dane orientacyjne opracowane przez Komisję Przewodnicką ZG PTTK.



W niniejszym biuletynie poniżej drukujemy podstawowe dokumenty organizacyjno - prawne dotyczące przewodnictwa turystycznego w naszym towarzystwie, uchwalone przez Zarząd Główny PTTK lub przez Komisję Przewodnicką ZG PTTK z jego upoważnienia:

1. Uchwała nr 55/XII/92 Zarządu Głównego PTTK z dnia 28. 03.1992 roku w sprawie organizacji, roli i miejsca przewodnictwa turystycznego w Polskim Towarzystwie Turystyczno - Krajoznawczym.
2. Uchwała nr 172/92 Prezydium ZG PTTK z 14.11.1992 roku w sprawie zasad organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników.
3. Instrukcja Komisji Przewodnickiej ZG PTTK w sprawie działania Komisji Egzaminacyjnych Przewodników oraz zasad nadawania i pozbawiania uprawnień przewodnika PTTK (przyjęta przez Komisję na posiedzeniu 23. 01. 1993 roku na podstawie Uchwały nr 56/XII/92 ZG PTTK w sprawie zatwierdzenia regulaminu działalności Komisji Przewodnickiej ZG oraz w/w w pkt.2 Uchwały nr 172/92 Prezydium ZG PTTK.
4. Uchwała nr 26/94 Prezydium ZG PTTK z 15.04.1994 roku zatwierdzającej Instrukcję w sprawie zasad, form oraz programów szkolenia przewodników turystycznych PTTK.
5. Programy szkolenia /12 załączników/ kandydatów na przewodników turystycznych PTTK i dokształcania przewodników - przyjęte przez Komisję Przewodnicką ZG PTTK na posiedzeniu 27.11.1993 roku.
6. Uchwała nr 40/XIII/94 Zarządu Głównego PTTK z 26.02.1994 roku w sprawie: "Regulaminu koła-klubu przewodników turystycznych PTTK".
7. Uchwała nr 18/94 Prezydium ZG PTTK z 14.01.1994 roku w sprawie nowelizacji regulaminu instruktora przewodnictwa PTTK.
8. Porozumienie zawarte 5.04.1994 roku o współpracy Komisji Przewodnickiej ZG PTTK z Centralnym Ośrodkiem Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie.

Uchwała Nr .55 ..../XII/92

Zarządu Głównego PTTK z 28 marca 1992 roku  
w sprawie organizacji, roli i miejsca przewodnictwa  
turystycznego w Polskim Towarzystwie Turystyczno-  
Krajoznawczym.

Zarząd Główny PTTK powodowany troską o przyszłość przewodnictwa turystycznego, które w formie zorganizowanej funkcjonuje już 120 lat, zarazem wysoko oceniając rolę wychowawczą i dydaktyczną przewodnictwa oraz pracę kadry przewodnickiej w zakresie popularyzacji krajoznawstwa i turystyki, w celu stałego doskonalenia struktur organizacyjnych przewodnictwa - na podstawie art.30 pkt 1 i 4, w związku z treścią art.9 ust.2 pkt. 5 i 6 Statutu PTTK, postanawia:

1. Upoważnić Prezydium ZG PTTK do określenia w porozumieniu z Komisją Przewodnicką ZG PTTK zasad organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników.
2. Upoważnić Prezydium ZG PTTK do uchwalenia znowelizowanego wzorcowego regulaminu koła, klubu, oddziału przewodnickiego PTTK w porozumieniu z Komisją Przewodnicką ZG PTTK.
3. Upoważnić prezydium ZG PTTK do nowelizacji odpowiednich uchwał władz Towarzystwa w sprawach:
  - zasad, form oraz programu szkolenia przewodników turystycznych PTTK,
  - regulaminu instruktora przewodnika turystycznego PTTK,
  - przekształcenia Górskiej Szkoły Przewodników PTTK w Karpaczu w samodzielną i samofinansującą się jednostkę organizacyjną Towarzystwa.
4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZARZĄD GŁÓWNY PTTK

Uchwała Nr 172/92

Prezydium ZG PTTK z 14.11.1992 roku

w sprawie zasad organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników.

Realizując pkt 1 Uchwały nr 55/XII/92 Zarządu Głównego PTTK z dnia 28.03.1992 r. w sprawie organizacji, roli i miejsca przewodnictwa turystycznego w PTTK uchwała się, co następuje:

#### I. Postanowienia ogólne

##### § 1.

Przewodnikiem turystycznym PTTK, zwanym dalej "przewodnikiem", jest osoba posiadająca uprawnienia nadane zgodnie z przepisami niniejszej uchwały.

##### § 2.

1. Przewodnik jest członkiem kadry programowej PTTK, realizującej cele statutowe Towarzystwa.
2. Zadaniem przewodnika jest metodyczne oprowadzanie wycieczek, turystów, krzewienie wśród nich rzetelnej wiedzy o Polsce, a 7 w szczególności zaznajamianie z dorobkiem kulturalnym i gospodarczym kraju, z historią Polski, z pięknem krajobrazu i przyrody.

§ 3.

1. Ustala się następujące rodzaje przewodników:
  - 1/ miejski,
  - 2/ terenowy /regionalny/,
  - 3/ górski /tatrzański, beskidzki, sudecki, świętokrzyski/,
  - 4/ zakładowy,
  - 5/ muzealny.
2. Ustala się w zależności od posiadanych kwalifikacji i stażu pracy przewodników następujące klasy przewodnickie:
  - I, II i III klasa.

II. Zasady organizacyjne nadawania i pozbawiania uprawnień przewodnika.

§ 4.

1. Uprawnienia przewodnika może otrzymać osoba, która:
  - 1/ jest członkiem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego,
  - 2/ ukończyła 20 rok życia,
  - 3/ posiada wykształcenie co najmniej średnie,
  - 4/ wykazuje się dobrym stanem zdrowia i sprawnością fizyczną odpowiednią dla danego rodzaju przewodnictwa, stwierdzoną zaświadczeniem wystawionym przez wskazanego lekarza,
  - 5/ ukończyła szkolenie dla kandydatów na przewodnika według zasad i programów szkolenia uchwalonych przez ZG PTTK, odbyła staż praktykancki oraz zdała egzamin praktyczny i teoretyczny przed właściwą komisją egzaminacyjną PTTK, działającą na podstawie upoważnienia Komisji Przewodnickiej ZG PTTK /zwaną dalej Komisją Egzaminacyjną/.
2. Kandydat na przewodnika może być również dopuszczony do egzaminu bez ukończenia szkolenia, na zasadach eksternistycznych, o ile posiada odpowiednie przygotowanie i odbył staż praktykancki w PTTK.
3. Uprawnienia przewodnickie nadaje się na okres 2 lat kalendarzowych

§ 5.

1. Uprawnienia przewodnika miejskiego mogą być nadane na następujące miasta:
  - 1/ Trójmiasto - Gdańsk, Gdynia, Sopot, 2/ Katowice - Gómośląski Okręg Przemysłowy, 3/ Kraków, 4/ Lublin, 5/ Łódź, 6/ Olsztyn, 7/ Poznań, 8/ Sandomierz, 9/ Szczecin, 10/ Toruń, 11/ Warszawa, 12/ Wrocław.

- 8
2. Po miastach wymienionych w ust. 1 mogą prowadzić wycieczki przewodnicy, którzy uzyskali uprawnienia do prowadzenia wycieczek po tych miastach.

## § 6.

Uprawnienia przewodnika terenowego /regionalnego/ mogą być nadawane na teren: określonego regionu geograficzno-historycznego /niezależnie od podziału administracyjnego państwa/.

## § 7.

1. Uprawnienia przewodnika górskiego - tatrzańskiego mogą być nadawane na tereny: Tatr, Podtatrza i górskich pasm przyległych.
2. Uprawnienia przewodnika górskiego-beskidzkiego mogą być nadawane na obszar Beskidów, Pogórza Karpackiego, Spisza, Orawy, Podhala i Pienin.
3. Uprawnienia przewodnika górskiego-sudeckiego mogą być nadawane na obszar Sudetów wraz z Przedgórzem.
4. Uprawnienia przewodnika świętokrzyskiego mogą być nadawane na obszar Gór Świętokrzyskich.

## § 8.

Uprawnienia przewodnika zakładowego mogą być nadawane na udostępniane do zwiedzania zakłady pracy.

## § 9.

Uprawnienia przewodnika muzealnego mogą być nadawane na właściwe muzea oraz rejony i ekspozycje terenowe z nim związane.

## § 10.

1. Dla przewodników prowadzących szkolenia, doksztalcanie, kontrolę pracy przewodników, wprowadza się tytuł instruktora przewodnictwa PTTK, zgodnie z "Regulaminem instruktora przewodnictwa turystycznego PTTK" uchwalonym odrębną uchwałą Prezydium ZG PTTK.
2. Przewodnik w zależności od posiadania niżej określonych kwalifikacji może otrzymać dodatkowe uprawnienia:
  - 1/ do oprowadzania wycieczek zagranicznych, po zdaniu egzaminu ze znajomości języka obcego,
  - 2/ przewodnik terenowy - do prowadzenia wycieczek na trasy przebiegające przez teren co najmniej dwóch regionów,
  - 3/ przewodnik górski - do prowadzenia wycieczek wspinaczkowych na terenie swoich uprawnień,
  - 4/ przewodnik górski i terenowy - do prowadzenia wycieczek narciarskich na terenie swoich uprawnień,
  - 5/ przewodnik miejski, terenowy, górski, po obiektach lub terenach wydzielonych.

3. Wymagane kwalifikacje przy: 1/ nadawaniu uprawnień przewodnika w poszczególnych rodzajach i klasach, 2/przeszeregowaniach do wyższych klas, 3/rozszerzaniu uprawnień - określone zostały w "Zasadach klasyfikacji przewodników" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

#### § 11.

1. Uprawnienia /tytuł/ przewodnika nadaje z upoważnienia Zarządu Głównego PTTK - Komisja Przewodnicka ZG PTTK poprzez właściwą terytorialnie Komisję Egzaminacyjną.
2. Szczegółowe zasady nadawania i pozbawiania uprawnień /tytuł/ przewodnika określi w instrukcji organizacyjnej Komisja Przewodnicka ZG PTTK.
3. Przewodnicy otrzymujący uprawnienia składają uroczyste przyrzeczenie przewodnickie o następującej treści:  
"Świadomy zadań i roli przewodnika turystycznego PTTK przyrzekam pełnić swoje obowiązki sumiennie i starannie, być rzecznikiem krzewienia wiedzy o Polsce. Dbać o godność, honor i postawę moralną przewodnika PTTK".
4. Potwierdzeniem nadanego uprawnienia przewodnika jest legitymacja przewodnika, której wzór zatwierdza Zarząd Główny PTTK.
5. Uprawnienie przewodnika przedłuża co dwa lata właściwa Komisja Egzaminacyjna, na wniosek zarządu koła-klubu przewodników turystycznych PTTK, skierowany poprzez Zarząd Oddziału PTTK.

#### § 12.

Przewodnik w czasie wykonywania swej funkcji podlega ocenie zgodnie z systemem kontroli pracy i oceny kwalifikacji przewodników obowiązującym w danej jednostce organizacyjnej PTTK, na zlecenie której przewodnik pracuje.

#### § 13.

1. Za popełnione wykroczenia i nie przestrzeganie przepisów, dotyczących przewodników PTTK - przewodnik może być ukarany łącznie z pozbawieniem uprawnień.
2. Pozbawienia uprawnień przewodnika dokonuje właściwa Komisja Egzaminacyjna, zgodnie z instrukcją Komisji Przewodnickiej ZG PTTK.

### III. Zasady działania komisji egzaminacyjnej dla przewodników

#### § 14.

Komisję egzaminacyjną dla przewodników powołuje Komisja Przewodnicza ZG PTTK na wniosek:

- regionalnych porozumień przewodnickich powstających z inicjatywy zarządu oddziału PTTK,
- zarządu oddziału PTTK,
- z inicjatywy własnej.

#### § 15.

Członkiem Komisji Egzaminacyjnej powinni być instruktorzy przewodnictwa, doświadczeni przewodnicy I lub II klasy oraz specjaliści zagadnień wchodzących w zakres programów szkolenia przewodników.

#### § 16.

Zadaniem komisji egzaminacyjnej jest:

- 1/ kwalifikowanie i egzaminowanie kandydatów na przewodników,
- 2/ egzaminowanie przewodników na podwyższenie klas przewodnickich lub rozszerzenie uprawnień,
- 3/ przeprowadzanie egzaminów sprawdzających, o których mowa w § 22,
- 4/ nadawanie uprawnień przewodnickich,
- 5/ prowadzenie ewidencji uprawnień przewodnickich,
- 6/ określanie wysokości opłat egzaminacyjnych pobieranych od przewodników.
- 7/ przedłużanie ważności uprawnień,
- 8/ zawieszanie lub pozbawianie uprawnień przewodnickich.

#### § 17.

1. Wydatki związane z kosztami prac komisji egzaminacyjnej przewodników pokrywają egzaminowani.
2. Za udział w egzaminach praktycznych i teoretycznych członkom komisji egzaminacyjnych przysługuje wynagrodzenie. **11**

§ 18.

1. Komisja Przewodnicka ZG PTTK pełni rolę organu odwoławczego od decyzji terenowych komisji egzaminacyjnych, która rozpatruje odwołania w ramach przyjętego przez siebie regulaminu prac.
2. Od decyzji Komisji Przewodnickiej przysługuje odwołanie do GSK PTTK.

IV. Prawa i obowiązki przewodnika, postępowanie dyscyplinarne.

§ 19.

Przewodnik ma prawo do:

- 1/ prowadzenia wycieczek krajowych i zagranicznych po terenie, na który otrzymał uprawnienia,
- 2/ pełnienia obowiązków kierownika wycieczek w przypadku wycieczek górskich i terenowych,
- 3/ ubezpieczenia przez jednostki PTTK zatrudniających przewodnika: od następstw nieszczęśliwych wypadków w czasie wykonywania funkcji przewodnika,
- 4/ noszenia obok właściwej odznaki przewodnickiej - odznaki regionalnej koła-klubu przewodników,
- 5/ kształtowania programu działalności Towarzystwa oraz koła-klubu przewodników,
- 6/ korzystania z pomocy i urządzeń PTTK jak : biblioteki regionalne, pracownie krajoznawcze, ośrodki programowe, obiekty turystyczne itp.,
- 7/ korzystania ze zniżek organizacyjnych oraz wyróżnień i odznaczeń PTTK wg. zasad obowiązujących w Towarzystwie,
- 8/ tytułu "Przewodnika - Seniora", który nadaje zarząd koła-klubu przewodnickiego.

§ 20

Przewodnik ma obowiązek:

- 1/ przekazywania rzetelnej wiedzy o kraju ojczystym, jego dziejach i współczesności, jego kulturze, przyrodzie, pięknie,
- 2/ propagowania programu PTTK,
- 3/ oprowadzania turystów zgodnie z posiadanymi uprawnieniami,
- 4/ prowadzenia przyjętych przez siebie wycieczek na zlecenie jednostek PTTK,

- 5/dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo prowadzonych przez siebie turystów i udzielanie im pierwszej pomocy w nagłych wypadkach,
- 6/uczestniczenia w pracach w kole - klubie przewodników PTTK,
- 7/podnoszenia swoich kwalifikacji przewodnickich,
- 8/noszenia w czasie wykonywania funkcji przewodnika właściwej odznaki przewodnickiej, legitymacji przewodnika oraz zlecenia pracy,
- 9/przestrzegania przepisów dotyczących przewodników PTTK,
- 10/okazywania legitymacji przewodnika na żądanie osób upoważnionych,
- 11/ubezpieczyć się od odpowiedzialności cywilnej w czasie wykonywania funkcji przewodnika.

#### § 21.

Przewodnicy wykonujący usługi przewodnickie mają prawo do uzyskiwania z tego tytułu wynagrodzenia.

#### § 22.

1. W przypadku popełnienia wykroczenia lub nieprzestrzegania przepisów dotyczących przewodników, przewodnik może być ukarany przez:
  - 1/ zarząd koła-klubu przewodników:
    - a/ upomnieniem,
    - b/ naganą
  - 2/ zarząd oddziału PTTK:
    - a/ naganą,
    - b/ zawieszeniem w pracach przewodnika na okres 6-miesięcy.
  - 3/ Komisja Egzaminacyjna:
    - a/ zawieszeniem w prawach przewodnika na okres do 2 lat,
    - b/ pozbawieniem uprawnień przewodnika.
2. W przypadku powtarzających się skarg na działalność przewodnika, które wskazują na niewłaściwy poziom wiedzy i umiejętności przewodnika komisja egzaminacyjna, o której mowa w § 14 ust.1 i 2, przeprowadza sprawdzian z wiadomości i umiejętności przewodnickich /egzamin weryfikacyjny/.
3. O nałożenie kar, o których mowa w ust. 1 i 2 mogą wnioskować: Komisja dyscyplinarna zarządu koła-klubu przewodników, zarząd koła-klubu przewodników turystycznych PTTK, zarząd oddziału PTTK oraz sąd koleżeński odpowiedniej instancji.

4. Jednostka zatrudniająca przewodnika może wystąpić o ukaranie przewodnika za pośrednictwem zarządu oddziału PTTK.
- 5.1/ Orzeczenie kary winno nastąpić po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego i umożliwieniu przewodnikowi ustosunkowania się do zarzutów oraz okoliczności będących powodem postępowania.
  - 2/ Postępowanie wyjaśniające przeprowadza odpowiednio: komisje dyscyplinarne koła-klubu i oddziału PTTK.
- 6.1/ W przypadku nałożenia kary przez zarząd koła-klubu, przewodnikowi przysługuje prawo odwołania do zarządu oddziału w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji o ukaraniu. Odwołanie powinno być rozpatrywane w ciągu 1 miesiąca od daty wniesienia.
  - 2/ W przypadku nałożenia kary przez zarząd oddziału PTTK lub komisję egzaminacyjną w terminie 1 miesiąca od daty otrzymania decyzji o ukaraniu, prawo odwołania do Komisji Przewodnickiej ZG PTTK powinno być rozpatrzone w ciągu 2 miesięcy od daty wniesienia.
  - 3/ Od orzeczeń Komisji Przewodnickiej przysługuje odwołanie w ciągu 1 miesiąca do GSK PTTK.
7. Przewodnik może być skreślony z ewidencji przewodników PTTK, na wniosek zarządu koła-klubu, zarządu oddziału PTTK lub właściwego sądu koleżeńskiego w przypadkach:
  - 1/ ustania członkostwa w PTTK,
  - 2/ rezygnacji z uprawnień,
  - 3/ pozbawienia uprawnień w trybie dyscyplinarnym,
  - 4/ zaniechania działalności przewodnickiej,
  - 5/ skazanie prawomocnym orzeczeniem sądu koleżeńskiego PTTK lub wyrokiem sądowym na zakaz pełnienia funkcji przewodnika,
  - 6/ utraty zdolności do wykonywania funkcji przewodnika, orzeczonej badaniem lekarskim.
8. W przypadku wniosku przewodnika o przywrócenie uprawnień przewodnickich po skreśleniu dokonanym w trybie określonym w ust. 7 pkt 4 komisja egzaminacyjna przeprowadza sprawdzian wiadomości i umiejętności przewodnickich.

#### § 23.

1. Upoważnia się zarządy kół-klubów przewodnickich, oddziałów przewodnickich do przeprowadzenia weryfikacji uprawnień.
2. Jednostki organizacyjne PTTK przeprowadzające weryfikację uprawnień przewodnickich opracują dla swoich potrzeb w tej sprawie szczegółowy regulamin, który zatwierdza zarząd danej jednostki.

## VI. Przepisy końcowe

### § 24.

1. Osoby, które w chwili wejścia w życie niniejszej uchwały posiadały uprawnienia przewodników miejskich dla miast: Malbork, Białystok, Częstochowa, Gniezno, Kalisz, Kazimierz Dolny, Łańcut, Płock, Opole, Przemyśl, Rzeszów, Tarnów, Zamość, zachowują swoje uprawnienia.
2. Ewidencja nadanych uprawnień przewodnickich, wystawianych legitymacji oraz akta osobowe przewodników prowadzą właściwe zarządy oddziałów PTTK, lub w ich imieniu zarządy kół-klubów przewodnickich. Ewidencję prowadzi również Komisja Egzaminacyjna.

### § 25

1. Traci moc zarządzenie nr 10/89 Sekretarza Generalnego PTTK z dnia 5.04.1989 r. w sprawie przewodnictwa turystycznego PTTK.
2. Traci moc zarządzenie nr 11/89 Sekretarza Generalnego PTTK z dnia 5.04.1989 r. w sprawie zasad zatrudniania i wynagradzania przewodników turystycznych PTTK w jednostkach PTTK.
3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

PREZYDIUM ZG PTTK

Załącznik do

Uchwały nr .....172.....1992

Prezydium ZG PTTK z dn.....14.11.1992r.

## ZASADY KLASYFIKACJI PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH PTTK

### § 1.

1. Kandydat na przewodnika miejskiego klasy trzeciej powinien wykazać się przed właściwą komisją egzaminacyjną przewodników, powołaną przez Komisję Przewodnicką ZG PTTK zgodnie z niniejszą uchwałą zwaną dalej komisją:
  - umiejętnościami z zakresu znajomości i lokalizacji obiektów krajoznawczych, topografii miasta i jego okolic, a także **15** wiadomościami z zakresu przedmiotów objętych programem szkolenia.

2. Przewodnik miejski powinien ponadto spełniać następujące wymogi przy ubieganiu się:

1/ o klasę drugą:

- a/ dwuletni staż przewodnika miejskiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,
- c/ wykazanie się przed komisją dodatkowymi wiadomościami z zakresu przedmiotów określonych programem szkolenia,

2/ o klasę pierwszą:

- a/ trzyletni staż w II klasie przewodnika miejskiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 60 dni wycieczkowych w II klasie,
- c/ przeprowadzenie co najmniej 5 różnych wykładów względnie wycieczek szkoleniowych dla przewodników lub kandydatów na przewodników,
- d/ przedłożenie pracy pisemnej na temat związany z terenem posiadanych uprawnień wg. uznania Komisji Egzaminacyjnej.

## § 2

1. Kandydat na przewodnika terenowego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją umiejętnościami z zakresu znajomości i lokalizacji obiektów krajoznawczych znajdujących się na terenie objętym uprawnieniami, a także wiadomościami z zakresu przedmiotów objętych programem szkolenia.

2. Przewodnik terenowy powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się:

1/ o klasę drugą:

- a/ dwuletni staż przewodnika terenowego,
- b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,
- c/ wykazanie się przed właściwą komisją wiadomościami i umiejętnościami określonymi w programie szkolenia.

2/ o klasę pierwszą:

- a/ trzyletni staż w II klasie przewodnika terenowego,
- b/ przepracowanie co najmniej 50 dni wycieczkowych w II klasie,
- c/ przepracowanie co najmniej 5 różnych wykładów względnie wycieczek szkoleniowych dla przewodników lub kandydatów na przewodników,

16

- d/ przedłożenie komisji pracy pisemnej na temat związany z terenem objętym posiadаныmi uprawnieniami, wg. uznania Regionalnej Komisji Przewodnickiej.

3. Przewodnik terenowy:

- 1/ spełniający wymagania, o których mowa w ust. 2 pkt. 1 i 2 otrzymuje odpowiednią klasę obejmującą cały zakres terytorialny posiadanych dotychczas uprawnień,
- 2/ rozszerzający terytorialny zakres uprawnień otrzymuje uprawnienia w klasie, którą aktualnie posiada.

§ 3.

1. Kandydat na przewodnika tatrzańskiego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami w zakresie przewidzianym programem szkolenia niezbędnymi do:

- 1/ prowadzenia wycieczek górskich w warunkach letnich wszystkimi szlakami znakowanymi w Tatrach Polskich i Słowackich, ważniejszymi szlakami znakowanymi w górskich pasmach przyległych,
- 2/ prowadzenia wycieczek autokarowych wszystkimi drogami Podtatrza Polskiego i górskich pasm przyległych po stronie polskiej oraz ważniejszymi drogami Podtatrza Słowackiego i górskich pasm przyległych po stronie słowackiej.

2. Przewodnik tatrzański powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się:

1/ o klasę drugą:

- a/ dwuletni staż przewodnika tatrzańskiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,
- c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnymi do:

- prowadzenia wycieczek górskich w warunkach letnich wszystkimi szlakami znakowanymi w Tatrach Słowackich oraz wszystkimi szlakami znakowanymi w górskich pasmach przyległych po stronie polskiej i ważniejszymi szlakami znakowanymi w górskich pasmach przyległych po stronie słowackiej,
- prowadzenia wycieczek autokarowych wszystkimi drogami Podtatrza Słowackiego i górskich pasm przyległych po stronie słowackiej.

2/ o klasę pierwszą:

- a/ trzyletni staż w klasie II przewodnika tatrzańskiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 50 dni wycieczkowych w II klasie,

c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami za zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnymi do:

- prowadzenia wycieczek górskich w warunkach letnich wszystkimi trasami turystycznymi na terenie uprawnień po stronie polskiej oraz wszystkimi szlakami znakowanymi po stronie słowackiej,
- prowadzenia wycieczek górskich w warunkach zimowych na główne przełęcze Tatr i łatwiejsze tatrzańskie szczyty,
- ogólnej znajomości górskich regionów turystycznych w Polsce,
- przedłożenie komisji pracy pisemnej na temat związany z terenem objętym posiadanymi uprawnieniami wg. uznania Regionalnej Komisji Przewodnickiej.

3. Użyte w ust. 1 i 2 określenia:

- 1/ Podtatrze Polskie - obejmuje teren Spisza, Orawy, Podhala i Pienin w granicach RP,
- 2/ Podtatrza Słowackie - obejmuje teren Liptowa, Orawy, Spisza wraz z Dolnym Spiszem w granicach CSRS,
- 3/ górskie pasma przyległe - obejmuje pasmo Babiej Góry, Gorców, Magury Spiskiej, Gór Lewockich, Niżnych Tatr, Wielkiej i Małej Fatry, Gór Choczańskich oraz Magury Orawskiej leżącej w granicach RP i CSRS.

#### § 4

1. Kandydat na przewodnika beskidzkiego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami w zakresie przewidzianym programem szkolenia niezbędnymi do:
  - 1/ prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi szlakami znakowanymi w wybranej części Beskidów Polskich oraz ważniejszymi szlakami znakowanymi w pozostałych częściach Beskidów Polskich,
  - 2/ prowadzenia wycieczek pieszych i autokarowych ważniejszymi drogami Beskidów Polskich i Słowackich.
2. Przewodnik beskidzki powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się:
  - 1/ o klasę drugą:
    - a/ dwuletni staż przewodnika beskidzkiego,
    - b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,

c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnego do:

- prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi szlakami znakowanymi drugiej wybranej części Beskidów Polskich oraz ważniejszymi szlakami znakowanymi w Beskidach Słowackich,
- prowadzenia wycieczek autokarowych wszystkimi drogami Beskidów Polskich i Słowackich.

2/ o klasę pierwszą:

- a/ trzyletni staż w klasie II przewodnika beskidzkiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 50 dni wycieczkowych w II klasie,
- c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnymi do:

- prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi trasami turystycznymi w Beskidach Polskich oraz wszystkimi szlakami znakowanymi w Beskidach Słowackich,
- ogólnej znajomości górskich regionów turystycznych w Polsce,
- d/ przygotowanie wycieczek na określony temat.

3. Użyte w ust. 1 i 2 określenia:

- 1/Beskidy Polskie - obejmuje obszar Beskidów oraz Pogórze Karpackie, Spisz, Orawę, Podhale i Pieniny - leżące w granicach RP,
- 2/Beskidy Słowackie /i pasma przyległe/ - obejmuje Beskid Śląski, Jaworniki, Magurę Orawską, Małą Fatrę po dolinę Wagu, Góry Onoczańskie, Góry Lewockie, Magurę Spiską, Góry Czerchowskie, Wyżynę Ondawską i południową partię Bieszczadów łącznie z pasmem Vyhorlatu - leżące w granicach CSRS.

## § 5

1. Kandydat na przewodnika sudeckiego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami w zakresie przewidzianym programem szkolenia niezbędnymi do:

- 1/ prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich ważniejszymi szlakami znakowanymi w Sudetach Polskich,
- 2/ prowadzenia wycieczek autokarowych ważniejszymi drogami Sudetów Polskich i Czeskich.

2. Przewodnik sudecki powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się:

1/ o klasę drugą:

- a/ dwuletni staż przewodnika sudeckiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,
- c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnymi do :
  - prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi szlakami znakowanymi w Sudetach Polskich oraz ważniejszymi szlakami znakowanymi w Sudetach Czeskich,
  - prowadzenie wycieczek autokarowych wszystkimi drogami Sudetów Polskich i Czeskich.

2/ o klasę pierwszą:

- a/ trzyletni staż w klasie II przewodnika sudeckiego,
- b/ przepracowanie co najmniej 50 dni wycieczkowych w II klasie,
- c/ wykazanie się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów przewidzianych w programie szkolenia niezbędnymi do:

- prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi trasami turystycznymi w Sudetach Polskich i wszystkimi szlakami znakowanymi w Sudetach Czeskich,
- ogólnej znajomości górskich regionów turystycznych w Polsce,

d/ przygotowanie wycieczki na określony temat.

3. Użyte w ust. 1 i 2 określenia:

- 1/ Sudety Polskie - obejmuje obszar Sudetów wraz z Przedgórzem leżące w granicach RP,
- 2/ Sudety Czeskie /i pasma przyległe/ - obejmuje Sudety, Góry Łużyckie, północno-zachodnią część Średniogórza Czeskomorawskiego Jeseniki, Góry Odrzańskie /do linii komunikacyjnej Decin - Młoda Boleslav - Hradec Kralove - Czeska Trebowa - Olomouc - Ostrawa/ - leżące w granicach CSRS.

## § 6.

1. Kandydat na przewodnika świętokrzyskiego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami w zakresie przewidzianym programem szkolenia niezbędnymi do:

**20** 1/ prowadzenia w warunkach letnich wycieczek górskich wszystkimi

- szlakami znakowanymi Gór Świętokrzyskich,
- 2/ prowadzenia wycieczek pieszych i autokarowych drogrami w rejonie Gór Świętokrzyskich.
2. Przewodnik Świętokrzyski powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się:
- 1/ o klasę drugą:
    - a/ dwuletni staż przewodnika terenowego,
    - b/ przepracowanie co najmniej 30 dni wycieczkowych,
    - c/ wykazanie się przed właściwą komisją wiadomościami i umiejętnościami określonymi w programie szkolenia.
  - 2/ o klasę pierwszą:
    - a/ trzyletni staż w II klasie przewodnika terenowego,
    - b/ przepracowanie co najmniej 50 dni wycieczkowych w II klasie,
    - c/ przeprowadzenie co najmniej 5 różnych wykładów względnie wycieczek szkoleniowych dla przewodników lub kandydatów na przewodników,
    - d/ przedłożenie komisji pracy pisemnej, na temat związany z terenem objętym posiadanymi uprawnieniami wg. uznania Komisji Egzaminacyjnej.

#### § 7.

Kandydaci na przewodników miejskich, terenowych, górskich, niezależnie od kwalifikacji, o których mowa w §§ 1-5, muszą wykazać się przed komisją umiejętnościami zachowania się z grupą wycieczkową w terenie nieznakowanym i orientacją w warunkach ekstremalnych.

#### § 8.

1. Kandydat na przewodnika zakładowego powinien wykazać się przed komisją ogólnymi wiadomościami o zakładzie pracy i jego procesach produkcyjnych, a także wiadomościami w zakresie przedmiotów objętych programem szkolenia.
2. Warunkiem uzyskania:
  - 1/ klasy trzeciej jest przynajmniej dwuletni staż pracy w zakładzie
  - 2/ klasy drugiej jest szczegółowa znajomość procesów produkcji, technologii i najnowszych osiągnięć technicznych w zakładzie,
  - 3/ klasy pierwszej jest:
    - a/ wykształcenie wyższe, a w wyjątkowych przypadkach średnie i ponad 10-letni staż pracy w danym zakładzie,

- b/ wysokie kwalifikacje zawodowe i gruntowna znajomość danej dziedziny produkcji w Polsce, jak również orientacja w zakresie tej produkcji za granicą.

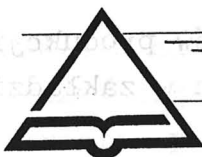
§ 9.

1. Kandydat na przewodnika muzealnego klasy trzeciej powinien wykazać się przed komisją wiadomościami i umiejętnościami w zakresie przewidzianym programem szkolenia.
2. Przewodnik muzealny powinien ponadto spełniać następujące wymagania przy ubieganiu się o :
  - 1/ klasę drugą:
    - a/ dwuletni staż przewodnika muzealnego,
    - b/ przepracowanie co najmniej 30 dni,
    - c/ wykazanie się przed komisją dodatkowymi wiadomościami z zakresu przedmiotów określonych programem szkolenia,
  - 2/ klasę pierwszą:
    - a/ trzyletni staż w II klasie przewodnika,
    - b/ przepracowanie co najmniej 50 dni w II klasie,
    - c/ branie udziału w szkoleniu przewodników i kandydatów na przewodników oraz przedłożenie komisji pracy pisemnej na temat związanych z zakresem posiadanych uprawnień.



WYDAWNICTWO  
**KRAJ**

*Istnieje od 1975 roku!*



Uprzejmie informujemy,  
że właśnie ukazała się na rynku książka pod tytułem:

★ **Zakopane. Przewodnik historyczny.**★

autorstwa Lidii Długoleckiej i Macieja Pinkwarta

Jest to drugie poprawione i rozszerzone wydanie  
przewodnika będącego kopalnią wiedzy historycznej o podtatrząńskiej stolicy

cena zbytu 77 000 zł; rok wydania 1994; objętość 29 a.w.;

Jednocześnie informujemy, że posiadamy w sprzedaży

★ **Informator o obiektach noclegowych PTTK**★

Jest to aktualny wykaz schronisk, domów turysty, stanic itp,  
z adresami, telefonami, ilością miejsc i cenami noclegów.

cena zbytu 7 000 zł

**Nasz adres**

00-950 Warszawa, skrytka pocztowa 121;  
ul. Senatorska 11 p. 39

tel. 26-16-91; 26-22-51 w 47 i 43; fax 26-25-05

NIP 526-03-09-234; Konto PBK III O/Warszawa nr 370015-7618

## I N S T R U K C J A

w sprawie działania KOMISJI EGZAMINACYJNYCH PRZEWODNIKÓW

oraz zasad nadawania i pozbawiania uprawnień przewodnika PTTK-

przyjęta na posiedzeniu Komisji Przewodnickiej Zarządu Głównego  
Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego  
w dniu 23 stycznia 1993 roku

W związku z Uchwałą nr 56)XII)92 Zarządu Głównego PTTK z 28 marca 1992 roku w sprawie zatwierdzenia regulaminu działalności Komisji Przewodnickiej ZG PTTK oraz na podstawie Uchwały nr 172)92 Prezydium ZG PTTK z 14 listopada 1992 roku w sprawie zasad organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników -

KOMISJA PRZEWODNICKA ZG PTTK wprowadza w życie instrukcje w sprawie zasad nadawania i pozbawiania uprawnień (tytułu) przewodnika, jak następuje:

1. Z dniem 1 marca 1993 roku powołuje się KOMISJE EGZAMINACYJNE PRZEWODNIKÓW - zwane dalej "Komisjami Egzaminacyjnymi", jako organ Komisji Przewodnickiej ZG PTTK.
2. Wniosek o powołanie Komisji Egzaminacyjnej, jej skład i przewodniczącego składa do Komisji Przewodnickiej ZG PTTK:
  - właściwa Regionalna Komisja (Rada) Przewodnicka PTTK,
  - Zarząd Oddziału PTTK,
  - Zarząd Koła (Klubu) Przewodników PTTK.
3. Skład Komisji Egzaminacyjnej i jej przewodniczącego zatwierdza w imieniu Zarządu Głównego PTTK - Komisja Przewodnicka ZG PTTK w terminie jednego miesiąca od daty złożenia wniosku.
4. Komisja Egzaminacyjna winna liczyć co najmniej 5 osób, spełniających kryteria zawarte w niniejszej Instrukcji.
5. Komisja Egzaminacyjna działa pod kierownictwem jej przewodniczącego lub z jego upoważnienia wiceprzewodniczącego komisji.
6. Komisja Egzaminacyjna działa przy pomocy jednostki organizacyjnej wnioskującej o jej powołanie: właściwej Regionalnej Komisji (Rady) Przewodnickiej PTTK, Zarządu Oddziału PTTK lub Zarządu Koła (Klubu) Przewodników PTTK.
7. Środki finansowe na działalność Komisji Egzaminacyjnej pochodzą z wpłat: od osób egzaminowanych, od opłat za przedłużanie uprawnień, dotacji i funduszy Oddziału PTTK, funduszy Koła (Klubu) Przewodnickiego PTTK oraz z dotacji ze źródeł spoza PTTK, np: Wydziałów Kultury Fizycznej i Turystyki organów administracji państwowej, organów samorządowych itp.
8. W ramach Komisji Egzaminacyjnych mogą być tworzone podkomisje do poszczególnych rodzajów uprawnień oraz egzaminów teoretycznych i praktycznych.
9. Zmiana przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej winna uzyskać akceptację Komisji Przewodnickiej ZG PTTK na zasadach zawartych w pkt: 2 i 3 niniejszej Instrukcji.

10. Komisję Egzaminacyjną powołuje się przede wszystkim do:
- egzaminowania kandydatów na przewodników,
  - przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych,
  - nadawania, zawieszania i pozbawiania uprawnień,
  - podnoszenia klas i rozszerzania uprawnień przewodnickich,
  - nadawanie uprawnień językowych,
  - przedłużanie uprawnień przewodnickich.
11. Komisje Egzaminacyjne zawieszają lub pozbawiają uprawnienia przewodnickie zgodnie z Statutem PTTK, Statutem Oddziału PTTK, oraz na podstawie obowiązujących regulaminów działania sądów koleżeńskich PTTK.
12. Na członków Komisji Egzaminacyjnej i jej podkomisji należy przede wszystkim powoływać:
- instruktorów przewodnictwa i przewodników I i II klasy,
  - specjalistów określonych dziedzin naukowych, jak: historyków sztuki, geografów, ekologów, lekarzy,
  - ratowników górskich, instruktorów krajoznawstwa i in.
13. Działalność Komisji Egzaminacyjnej i jej uchwały (decyzje) podejmowane są na podstawie regulaminu wewnętrznego uchwalonego przez Komisję, który nie może być sprzeczny z przepisami PTTK
14. Komisja Egzaminacyjna podejmuje swoje uchwały (decyzje) na posiedzeniach, z których sporządza pisemne protokoły. Protokoły z posiedzeń przechowuje się w dokumentacji danej jednostki organizacyjnej PTTK zgodnie z instrukcją archiwalną tej jednostki.
15. Kadencja Komisji Egzaminacyjnych nie wygasa z chwilą wyboru nowej Komisji Przewodnickiej ZG PTTK przez Krajową Radę Aktywu Przewodnickiego, jednak nowo wybrana Komisja Przewodnicka ZG PTTK zobowiązana jest do ponownego zatwierdzenia składu Komisji zgodnie z pkt. 3 niniejszej Instrukcji.
16. Komisja Przewodnicka ZG PTTK w uzasadnionych przypadkach może zawiesić w pracach Komisję Egzaminacyjną do czasu wyjaśnienia i usunięcia nieprawidłowości w jej działaniu.
17. Organem odwoławczym od decyzji podjętych przez Komisję Egzaminacyjną jest Komisja Przewodnicka ZG PTTK. Komisja Przewodnicka ZG PTTK rozpatruje w/w odwołania zgodnie ze swoim regulaminem.
18. Komisje Egzaminacyjne używają druków z oznakami organizacyjnymi zgodnie z regulaminami obowiązującymi w PTTK oraz pieczęci firmowej wg wzoru:
- Komisja Przewodnicka ZG PTTK  
 Komisja Egzaminacyjna Przewodników  
 .....  
 (określić rodzaj przewodnictwa)  
 .....  
 (siedziba Komisji, adres, tel, fax, itp)
19. Komisje Egzaminacyjne mogą używać dodatkowo innych wzorów pieczęci zgodnie z regulaminem, o którym mowa w pkt. 13 Instrukcji.
20. Prawo interpretacji niniejszej Instrukcji przysługuje Komisji Przewodnickiej ZG PTTK. -

## I N S T R U K C J A

### w sprawie zasad, form oraz programów szkolenia

#### przewodników turystycznych PTTK

#### par.1.ORGANIZATOR SZKOLENIA KANDYDATÓW NA PRZEWODNIKÓW.

- 1.Organizatorem szkolenia kandydatów na przewodników jest oddział PTTK, który może zlecić jego przeprowadzenie kołu przewodników lub innej wyspecjalizowanej jednostce organizacyjnej PTTK.
- 2.Za zgoda Komisji Przewodnickiej ZG PTTK organizatorem szkolenia kandydatów na przewodników PTTK może być również inna jednostka PTTK.
- 3.Organizator szkolenia powołuje kierownika szkolenia (kursu) który powinien mieć uprawnienia instruktora przewodnictwa lub co najmniej uprawnienia przewodnika II klasy danego rodzaju przewodnictwa.

#### par.2.DOBÓR KANDYDATÓW NA PRZEWODNIKÓW.

- 1.W związku z par.4 ust.1 Uchwały nr 172)92 Prezydium ZG PTTK z listopada 1992 roku w sprawie zasad organizacji przewodnictwa turystycznego PTTK wraz z zasadami klasyfikacji przewodników - zawierającym warunki otrzymania uprawnienia - kandydaci na przewodników muszą spełniać zawarte w nim warunki.
- 2.Kandydatów na przewodników rekrutuje się spośród osób posiadających zainteresowania, wiedzę i predyspozycje psychofizyczne odpowiednie dla danego rodzaju przewodnictwa.
- 3.Kandydat na przewodnika pragnący wziąć udział w szkoleniu składa u organizatora następujące dokumenty:
  - 1) wniosek - ankietę o przyjęcie na kurs, której wzór ustala organizator szkolenia,
  - 2) uwierzytelniony odpis świadectwa ukończenia co najmniej szkoły średniej przez kandydata,
  - 3) świadectwo lekarskie dopuszczające do wykonywania funkcji przewodnika w określonym rodzaju przewodnictwa. Kandydatom na przewodników górskich w/w świadectwo winien wydać lekarz przychodni sportowo-lekarskiej lub lekarz GOPR -u.
- 4.Kandydaci na przewodników górskich ponadto winni udokumentować posiadanie minimum odznaki: " GOT - w stopniu mała srebrna" lub jeśli jej nie posiadają zobowiązani są do wykazania się podczas sprawdzianu kwalifikacyjnego znajomością terenu przyszłych uprawnień.
- 5.Kandydaci na przewodników przygotowujący się do egzaminów w systemie indywidualnym zobowiązani są również do złożenia u organizatora wymienionych w ust.3 i 4 dokumentów.

#### par.3.PODSTAWOWE ZASADY ORGANIZACJI SZKOLENIA.

- 1.Szkolenie kandydatów na przewodników w celu uzyskania 25 uprawnień danego rodzaju przewodnictwa odbywać się może w następujących formach:

- 1) kursu (stacjonarnego lub dochodzącego).
- 2) indywidualnego toku przygotowania się kandydata (-tów)
2. Decyzje w sprawie formy przeprowadzenia szkolenia kandydatów na przewodników podejmuje jego organizator.
3. Organizator szkolenia (kursu) kandydatów na przewodników winien je przeprowadzić w sposób uzasadniony ekonomicznie z uwzględnieniem aktualnych potrzeb i posiadanej kadry szkoleniowej.
4. Decyzje o rozpoczęciu szkolenia (kursu) dla kandydatów wydaje właściwa terenowo Komisja Egzaminacyjna, zw. dalej "Komisja" - powołana przez Komisję Przewodniczą Zarządu Głównego PTTK - po przedłożeniu jej przez organizatora, następującej dokumentacji:
  - 1) założeń organizacyjnych szkolenia (kursu),
  - 2) programu i kosztorysu szkolenia,
  - 3) kierownictwa szkolenia,
  - 4) kadry wykładowców wytypowanej zgodnie z wymogami par.4 niniejszej instrukcji.
- 5.1. W odniesieniu do przewodnictwa górskiego decyzje o rozpoczęciu szkolenia (kursu) wydaje Komisja Przewodniczą Zarządu Głównego PTTK, za wyjątkiem przypadków, o których mowa w ust.5.2.
- 5.2. Dla niżej wymienionych województw i określonych rodzajów przewodnictwa górskiego decyzje o rozpoczęciu szkolenia (kursu) podejmują właściwe regionalne komisje egzaminacyjne:

- nowosądeckie, krakowskie, katowickie - dla przewodnictwa tatrzańskiego (po uzyskaniu opinii Centrum Przewodnictwa Tatrzańskiego TPN - PTTK),

- nowosądeckie, krakowskie, katowickie, bielskie, tarnowskie, rzeszowskie, przemyskie, krośnieńskie - dla przewodnictwa beskidzkiego,

- jeleniogórskie, wałbrzyskie, legnickie, wrocławskie - dla przewodnictwa sudeckiego,

- kieleckiego - dla przewodnictwa świętokrzyskiego.

6. Przed rozpoczęciem szkolenia (kursu) "Komisja" winna przeprowadzić sprawdzian kwalifikacyjny, dopuszczający kandydatów do udziału w szkoleniu.

Organizator szkolenia zobowiązany jest umożliwić "Komisji" przeprowadzenie sprawdzianu w zakresie wiedzy i umiejętności merytorycznych dla danego rodzaju przewodnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem cech osobowości i prezencji kandydata oraz poprawności języka polskiego.

7. O rozpoczęciu szkolenia jego organizator winien niezwłocznie poinformować właściwą terenowo (dla danego rodzaju przewodnictwa) "Komisję".

8. Kandydaci na przewodnika, w okresie przed poddaniem się egzaminom, o których mowa w par.5 ust.1 - zobowiązani są do odbycia bezpłatnych praktyk polegających na prowadzeniu wycieczek pod nadzorem instruktora lub doświadczonego przewodnika wskazanego przez kierownika szkolenia (kursu).

9. W przypadku indywidualnego przygotowania się kandydata na przewodnika osobę nadzorującą jego praktyki wskazuje zarząd koła przewodników w porozumieniu z opiekunem kandydata.

10. O terminie, rodzaju i liczbie praktyk decyzje podejmuje kierownik kursu lub opiekun kandydata przygotowującego się indywidualnie.
11. Osoby nadzorujące praktyki sporządzają pisemne oceny odbytych praktyk i przedkładają je kierownikowi kursu.
12. Po zakończeniu szkolenia i odbyciu praktyk kierownik kursu składa do właściwej "Komisji" pisemne sprawozdanie z przeprowadzonego szkolenia wraz z wnioskiem i listą kandydatów na przewodników, w celu przystąpienia do egzaminów przed "Komisją".
13. "Komisja" powołuje ze swego grona dwie podkomisje w celu przeprowadzenia egzaminu praktycznego i egzaminu teoretycznego dla kandydatów.
14. Egzamin praktyczny winien odbyć się w terminie do jednego miesiąca od daty złożenia przez kierownika kursu wniosku do "Komisji" o przeprowadzenie egzaminu.
15. Egzamin teoretyczny winien odbyć się w terminie do jednego miesiąca od daty zakończenia egzaminu praktycznego.

#### par. 4. WYKŁADOWCY.

Wykładowcy poszczególnych przedmiotów na szkoleniach przewodnickich winni rekrutować się spośród:

- 1) kadry naukowej danej specjalności,
- 2) specjalistów danej dziedziny wiedzy posiadających odpowiednie kwalifikacje,
- 3) instruktorów przewodnictwa.

#### par. 5. PODSTAWOWE ZASADY PRZEPROWADZANIA EGZAMINÓW.

1. Egzaminy dla kandydatów na przewodników może przeprowadzać wyłącznie właściwa terenowo "KOMISJA", powołana i zatwierdzona przez Komisję Przewodnicką Zarządu Głównego PTTK.
2. Egzamin dla kandydatów na przewodników jest dwustopniowy i składa się z:
  - 1) egzaminu praktycznego,
  - 2) egzaminu teoretycznego.
3. Egzaminy - praktyczny i teoretyczny przeprowadzają podkomisje, o których mowa w par. 3 ust. 13.
4. Egzamin praktyczny odbywa się na terenie przyszłych uprawnień kandydata na przewodnika w warunkach zbliżonych do typowych dla pracy przewodnika.
5. Z egzaminu praktycznego podkomisja wystawia kandydatom oceny, które przekazuje przewodniczącemu "Komisji".
6. W przypadku negatywnego wyniku egzaminu praktycznego, kandydat na przewodnika może ponownie przystąpić do egzaminu praktycznego po upływie co najmniej jednego miesiąca w terminie uzgodnionym z organizatorem szkolenia (kursu).
7. Do egzaminu teoretycznego dopuszczani są kandydaci na przewodników, którzy uzyskali pozytywne oceny na egzaminie praktycznym.
8. Pozytywny wynik egzaminu teoretycznego jest podstawą do wnioskowania przez organizatora szkolenia (kursu) o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego PTTK danego rodzaju przewodnictwa.
9. W przypadku niepomyślnego wyniku egzaminu teoretycznego kandydatowi przysługują najwyżej dwa terminy egzaminów poprawkowych wyznaczonych przez organizatora szkolenia w terminie do 6 miesięcy.

10. Omówione w niniejszym paragrafie zasady przeprowadzania egzaminów dla kandydatów na przewodników obowiązują odpowiednio w stosunku do przewodników rozszerzających swoje uprawnienia, bądź podnoszących klasę uprawnień.

#### par.6.NADANIE UPRAWNIENIA.

1. Uprawnienia przewodnika turystycznego PTTK nadaje właściwa terenowo "Komisja" zgodnie z Instrukcją Komisji Przewodnickiej Zarządu Głównego PTTK z 23 stycznia 1993 r. w sprawie działania Przewodnickich Komisji Egzaminacyjnych oraz zasad nadawania i pozbawiania uprawnień (tytułu) przewodnika PTTK.
2. Formalnym potwierdzeniem posiadanego uprawnienia przewodnickiego jest odpowiedni, potwierdzony wpis w legitymacji przewodnika turystycznego PTTK.

#### par.7.PROGRAMY SZKOLENIA PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH.

1. Ramowe programy szkolenia przewodników obejmujące obowiązujące przedmioty w poszczególnych rodzajach przewodnictwa oraz w poszczególnych klasach ustala swoimi uchwałami Komisja Przewodnicka Zarządu Głównego PTTK.
2. Ramowe programy szkolenia przewodników turystycznych stanowią podstawę do opracowania szczegółowych programów kursów dla kandydatów na przewodników oraz programów szkolenia doskonalącego dla przewodników, o którym mowa w par.8.
3. Ramowe programy szkolenia określają przedmioty, których znajomość wymagana jest przy sprawdzianie kwalifikacyjnym oraz egzaminach.
4. Szczegółowe programy szkolenia winny obejmować przedmioty wymagane programem ramowym, wspólnym dla wszystkich rodzajów przewodnictwa, niezależnie od przedmiotów wymaganych dla danego rodzaju przewodnictwa, które powinny być dostosowane do specyfiki, rodzaju i terenu uprawnień.
5. Programy szkoleń specjalistycznych i ich założeń organizacyjnych w wyniku których przewodnicy mogą otrzymać inne dodatkowe specjalistyczne uprawnienia, a które nie zostały uregulowane w obowiązujących przepisach PTTK dotyczących przewodnictwa, wymagają zatwierdzenia przez Komisję Przewodnicką Zarządu Głównego PTTK.

#### par.8.ORGANIZACJA DOSKONALENIA PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH.

1. Organizacja doskonalenia (doksztalcania) przewodników turystycznych PTTK ma przede wszystkim na celu:
  - 1) stałe pogłębianie i aktualizowanie wiadomości oraz doskonalenie umiejętności przewodnickich,
  - 2) stwarzanie warunków do uzyskiwania wyższych klas i poszerzania zakresu uprawnień przewodnickich, nauczania i pogłębiania znajomości języków obcych,
  - 3) kształtowanie pożądaných postaw społecznych i etycznych
2. Do opracowania i realizowania corocznych programów doksztalcających przewodników zobowiązane jest każde koło-klub przewodnicki PTTK.
3. W stosunku do przewodników nie wykazujących aktywności przewodnickiej, nie uczestniczących w szkoleniu doskonalącym (doksztalcaniu) lub wykazujących znaczne braki w

wiedzy przewodnickiej, zarząd koła-klubu przewodnickiego PTTK może skierować tego przewodnika na sprawdzian w formie egzaminu weryfikacyjnego, obejmującego zakres ramowego programu dla danego rodzaju przewodnictwa, o którym mowa w par.7 ust.1.

4. Egzamin weryfikacyjny przeprowadza właściwa "Komisja" na wniosek zarządu koła-klubu przewodników PTTK.
5. W przypadku negatywnego wyniku egzaminu weryfikacyjnego, przewodnik PTTK może się poddać ponownemu egzaminowi weryfikacyjnemu w dwu kolejnych terminach w czasie do sześciu miesięcy ustalonych przez "Komisję".

#### par.9. PRZEPISY KONCOWE.

1. Prawo interpretacji postanowień niniejszej instrukcji przysługuje Prezydium Zarządu Głównego PTTK w porozumieniu z Komisją Przewodnicką ZG PTTK.
2. Organizatorom kursu, w przypadku nie wydania zezwolenia na jego przeprowadzenie przez "Komisję" przysługuje odwołanie do Komisji Przewodnickiej ZG PTTK w terminie 14 dni od daty otrzymania negatywnej decyzji.
3. Kandydatom na przewodników:
  - 1) nie zakwalifikowanym na kurs przewodnicki,
  - 2) którzy nie zdali egzaminu,przysługuje odwołanie do Komisji Przewodnickiej ZG PTTK w terminie 14 dni od daty powiadomienia o decyzji.
4. Przewodnikom PTTK, którzy nie zdali egzaminu na podwyższenie klasy, bądź rozszerzenie uprawnień przysługuje odwołanie do Komisji Przewodnickiej ZG PTTK w terminie 14 dni od daty powiadomienia o decyzji.
5. Traci moc Uchwała nr 61)87 Prezydium ZG PTTK z 28.8.1987r. w sprawie zasad, form oraz programów szkolenia przewodników turystycznych PTTK.
6. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie na mocy Uchwały nr 26)94 Prezydium Zarządu Głównego PTTK z 15.04.1994 r. i obowiązuje z dniem uchwalenia.-

PREZYDIUM  
ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK



#### **Koleżanki i Koledzy !**

**Przypominamy, że nadal istnieje obowiązek nadsyłania 2-u egzemplarzy każdej pozycji wydanej w jednostkach Towarzystwa do zbiorów Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia - 00-261 Warszawa ul. Podwale 23**



## PROGRAMY SZKOLENIA

kandydatów na przewodników turystycznych oraz dokształcania przewodników przyjęte na posiedzeniu w dniu 27.11.1993r. Komisji Przewodnickiej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

### Zalecenia wstępne

1. Kurs dla kandydatów na przewodników górskich i miejskich oraz terenowych powinien trwać od 150 do 250 godzin.
2. Kurs dla kandydatów na przewodników muzealnych i zakładowych w zależności od programu szkolenia.
3. Podział zajęć praktycznych i teoretycznych na kursach powinien być w podziale po 50%.
4. Kursy dla przewodników górskich powinny trwać minimum 10 miesięcy obejmujące w zajęciach praktycznych warunki zimowe.
5. Ramowe /I-III m-c/ programy szkolenia obejmują 12 załączników.

### Załącznik nr 1

## RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników turystycznych obowiązujący wszystkie rodzaje przewodnictwa

### 1. Elementy historii Polski

1. Prehistoria,
2. Średniowiecze,
3. Okres nowożytny,
4. Okres współczesny.

### 2. Geografia turystyczna Polski

Środowisko geograficzne Polski, jego wykorzystanie i przeobrażenia.  
Krajobrazy Polski, krajobrazy naturalne i przekształcone.  
Geografia gospodarcza Polski, surowce gospodarcze, regiony gospodarcze, gospodarka rolna, ważniejsze gałęzie przemysłu.  
Charakterystyka głównych regionów turystycznych Polski.  
Podział administracyjny Polski.

### 3. Historia kultury w Polsce

Literatura i sztuka.  
Historia architektury w Polsce, style i terminologia, sztuka ludowa.  
Ochrona dóbr kultury, najcenniejsze zabytki w Polsce.  
Muzealnictwo polskie.

### 4. Przyroda i jej ochrona w Polsce

Charakterystyka środowiska geograficznego.  
Parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, pomniki przyrody, obszary krajobrazu chronionego.  
Ochrona przyrody w Polsce.  
Zagrożenie środowiska naturalnego, ekologia.  
Turystyka w parkach narodowych i regionach chronionych.

## 5. Turystyka i krajoznawstwo w Polsce

Pionierzy turystyki i krajoznawstwa.  
Historia turystyki i krajoznawstwa, organizacje turystyczne i krajoznawcze w Polsce.  
Organizacja turystyki w Polsce.  
PTTK i jego działalność.  
Zagospodarowanie turystyczne w Polsce, działalność usługowa.  
Turystyka zagraniczna.  
Historia i organizacja przewodnictwa turystycznego w Polsce.  
Wartości społeczne, zdrowotne i wychowawcze turystyki i krajoznawstwa

## 6. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek

Kultura osobista przewodnika. Etyka i moralność.  
Kultura uprawiania turystyki. Dydaktyka przekazu przewodnickiego.  
Opanowanie języka polskiego i jego kultura, słownictwo.  
Posługiwanie się mikrofonem w autokarze i pomieszczeniu zamkniętym.  
Oprowadzanie grupy wycieczkowej w terenie otwartym i pomieszczeniach zamkniętych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych, muzealnych, omentarzy, miejsc martyrologii.  
Problematyka wycieczek szkolnych, oddziaływanie wychowawcze na dzieci i młodzież.  
Problematyka obsługi wycieczek osób niepełnosprawnych.

## 7. Zasady obsługi wycieczek

Rola i zadania przewodnika.  
Ramowe przepisy administracyjne, finansowe, meldunkowe, skarbowe, dotyczące obsługi przewodnickiej i współpracy z biurami turystycznymi.  
Realizacja świadczeń i ich rozliczenia.  
Przepisy drogowe, ubezpieczeniowe. Odpowiedzialność prawna przewodnika.

## 8. Wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii

Psychologia grupy wycieczkowej.  
Przewodnik, jako kierownik grupy i jego rola w realizacji funkcji wychowawczych i poznawczych turystyki.  
Psychologia młodzieży.  
Znużenie psychiczne i fizyczne.  
Pożądane cechy osobowości przewodnika. Technika samokształcenia.  
Metody udziału przewodników w likwidacji negatywnych zjawisk występujących w turystyce.

Uwaga: Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 1 do 5 oraz w pkt. 7 i 8 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast przedmioty wymienione w pkt. 6 - na egzaminie praktycznym.

Załącznik nr 2

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników miejskich oraz przewodników miejskich ubiegających się o wyższe klasy

**31**

Kandydaci na przewodników miejskich, niezależnie od przedmiotów objętych programem wspólnym dla wszystkich rodzajów przewodnictwa, obowiązani są do odbycia przeszkolenia w zakresie następujących przedmiotów:

## 1. Historia miasta na tle historii Polski

Od prahistorii do czasów nowożytnych.

Ważniejsze wydarzenia historyczne związane z historią miasta.

Wybitne postacie.

## 2. Kultura i sztuka miasta

Rozwój urbanistyczny i społeczno-kulturalny miasta.

Zabytki architektury, rzeźba, malarstwo, pomniki, miejsca upamiętnień, muzea, wystawy.

Parki, ogrody.

## 3. Miasto współczesne

Położenie, powierzchnia, mieszkańcy, podział administracyjny.

Życie społeczno-polityczne. Wybitne postacie.

Problemy gospodarcze miasta i najbliższego regionu. Przemysł, rzemiosło, handel, budownictwo mieszkaniowe, gospodarka komunalna, szkolnictwo, służba zdrowia, urządzenia socjalne i tereny rekreacyjne

## 4. Geografia turystyczna regionu

Charakterystyka środowiska geograficznego.

Szczegółowa znajomość miejscowości o znaczeniu turystycznym.

Historia, zabytki, kultura, gospodarka i przemysł, turystyka i wypoczynek.

Ponadto w zależności od specyfiki regionu - zagadnienia np. morskie, górnictwo, hutnictwo itp.

## 5. Topografia miasta i strefy podmiejskiej

Układy komunikacyjne i arterie przelotowe.

Łokalizacja obiektów zabytkowych, gospodarczych, komunalnych, gastronomicznych, handlowych, parkingów, zagospodarowania, turystyczno-sportowego, wypoczynku i innych obiektów użyteczności publicznej.

### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt.pkt. od 1 do 4 obowiązują na egzaminie teoretycznym. Przedmioty wymienione w pkt.5 obowiązują na egzaminie praktycznym.

Przewodników miejskich ubiegających się o II klasę obowiązuje dodatkowo przeszkolenie z następujących przedmiotów:

## 1. Historia sztuki miasta na tle historii sztuki polskiej

Pogłębione wiadomości z zakresu znajomości zabytków architektury, rzeźby i malarstwa, muzeów, archiwów, instytucji naukowych i kulturalnych.

## 2. Historia miast w Polsce

Charakterystyka miast wojewódzkich i innych miast o walorach zabytkowych w zakresie: historia, ważniejsze zabytki, współczesność, rozwój gospodarczy i kulturalny, przemysł, ważniejsze obiekty użyteczności publicznej.

## 3. Zagadnienia gospodarcze miasta

Pogłębione wiadomości z zakresu aktualnych problemów gospodarczych miasta i regionu. Plan rozbudowy /przebudowy/ miasta i okolicy. Rozwój gospodarczy i jego główne kierunki. Najważniejsze obiekty przemysłowe i ich produkcje. Zakłady przemysłowe udostępnione do zwiedzania. Dane statystyczne z zakresu gospodarki i przemysłu oraz ważniejszych dziedzin życia.

### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt.pkt. 1 do 3 obowiązują na egzaminie teoretycznym.

Przewodników miejskich ubiegających się o I klasę, po spełnieniu warunków określonych w Regulaminie Przewodników, obowiązują napisanie pracy na uzgodniony z Komisją Egzaminacyjną temat dotyczący terenu uprawnień lub metodyki, a następnie obrona pracy przed tą Komisją. Praca ta winna być tak ujęta, ażeby mogła stanowić materiał szkoleniowy dla przewodników.

Komisja Egzaminacyjna może doraźnie zwolnić przewodnika z tego wymogu, jeżeli posiada dorobek w zakresie wydanych opracowań popularnonaukowych i naukowych, związanych z terenem uprawnień, użytecznych w działalności przewodnickiej.

Załącznik nr 3

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników terenowych oraz przewodników terenowych ubiegających się o wyższe klasy lub rozszerzenia uprawnień terenowych /i na trasy krajowe/

Kandydaci na przewodników terenowych, niezależnie od przedmiotów objętych ramowym programem wspólnym dla wszystkich rodzajów przewodnictwa, obowiązani są do odbycia przeszkolenia w zakresie niżej wymienionych przedmiotów.

Program ten dotyczy przewodników terenowych, przy czym programy szczegółowe winny wynikać ze specyfiki regionu lub tras, na które przewodnik zdobywa uprawnienia.

Uprawnienia przewodnika terenowego mogą być nadane dla określonego województwa lub kilku sąsiednich województw, stanowiących jeden odrębny region historyczny, geograficzny lub turystyczny.

Teren uprawnień przewodnika terenowego obejmuje również drogi publiczne dopuszczone do ruchu autobusowego, przebiegające przez tereny Beskidów, Sudetów i Podtatrzę wraz z leżącymi przy nich miejscowościami z wyjątkiem tych miast, w których mogą prowadzić wycieczki wyłącznie przewodnicy, którzy uzyskali uprawnienia do prowadzenia wycieczek po tych miastach.

#### 1. Historia regionu na tle historii Polski

Ważniejsze wydarzenia z historii regionu na tle historii Polski.  
Archeologia.

#### 2. Geografia gospodarcza regionu

Położenie, podział, ludność, obszar, ukształtowanie powierzchni, klimat, wody.  
Miasta, rejony gospodarcze, zasoby mineralne i ich wykorzystanie.  
Ważniejsze gałęzie przemysłu i zakłady przemysłowe.  
Gospodarka rolna.

#### 3. Etnografia regionu

Kultura ludowa, budownictwo, strój ludowy, rzemiosło ludowe, obrzędy ludowe, Parki etnograficzne.

#### 4. Przyroda i jej zasoby w regionie

Parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, zespoły leśne. Przepisy dotyczące ich udostępniania dla ruchu turystycznego.

#### 5. Zagospodarowanie turystyczne regionu

Baza turystyczna, ośrodki wypoczynkowe i turystyczne.  
Obiekty sportowe. Układ komunikacyjny, drogi międzynarodowe, krajowe i lokalne. Szlaki i urządzenia turystyczne na terenie regionu.

## 6. Terenoznawstwo i topografia

Orientacja w terenie bez mapy, z mapą i kompasem. Posługiwanie się mapą i kompasem.  
Topografia regionu. Lokalizacja obiektów krajoznawczych. Drogi dojazdowe. Mapy turystyczne, ich rodzaje.

## 7. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek terenowych

Wycieczki autokarowe i piesze. Grupa w terenie i obiekcie.  
Pilotaż, współpraca z kierowcą, posługiwanie się mikrofonem.

### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 1 do 5 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast wymienione w pkt. pkt. 6 i 7 - na egzaminie praktycznym.

Przy ubieganiu się o dodatkowe uprawnienia na trasy krajowe, przewodnika terenowego obowiązuje krajoznawcza znajomość obszaru w zasięgu 10 km od tych tras.

Przewodników terenowych, ubiegających się o klasę II obowiązuje dodatkowe przeszkolenie z następujących przedmiotów:

### 1. Historia sztuki regionu na tle historii sztuki polskiej

Pogłębiona znajomość zabytków architektury, rzeźby, malarstwa regionu oraz ich związku ze sztuką polską.

### 2. Kultura regionu

Pogłębione wiadomości o historii kultury regionu, jej rozwoju w ciągu wieków i wpływie na kulturę narodową. Prasa i wydawnictwa regionalne. Towarzystwa i organizacje regionalne. Wybitne postacie historyczne, obiekty i pomniki z nimi związane. Muzea, instytucje naukowe i kulturalne. Szczegółowe wiadomości o zbiorach muzealnych.

### 3. Historia miast w Polsce i ich walory krajoznawcze

/ze szczególnym uwzględnieniem miast na terenie uprawnień/

Charakterystyka miast wojewódzkich i innych miast o walorach zabytkowych: historia, ważniejsze zabytki, współczesność, rozwój gospodarczy i kulturalny, przemysł, ważniejsze obiekty użyteczności publicznej.

Wszystkie wymienione przedmioty obowiązują na egzaminie teoretycznym. Przewodników terenowych ubiegających się o I klasę, po spełnieniu warunków określonych w regulaminie przewodnickim, obowiązuje napisanie pracy na uzgodniony z Komisją temat związany z terenem uprawnień lub metodyką, a następnie obrona pracy przed tą Komisją. Praca powinna być tak ujęta, aby mogła stanowić materiał szkoleniowy dla przewodników.

Komisja może doraźnie zwolnić przewodnika z tego wymogu, jeżeli posiada dorobek w zakresie wydanych opracowań popularno-naukowych i naukowych, związanych z terenem uprawnień, użytecznych w działalności przewodnickiej.

Załącznik nr 4

## RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

dla wszystkich kandydatów na przewodników górskich

### **34** Niezależnie od przedmiotów zawartych w:

- a/ ramowym programie wspólnym dla wszystkich rodzajów przewodnictwa /załącznik nr 1/,

b/ ramowych programach dla poszczególnych terenów górskich, kandydaci na przewodników beskidzkich, sudeckich, świętokrzyskich i tatrzańskich obowiązani są do przeszkolenia dodatkowego w zakresie następujących przedmiotów:

1. Podstawowe wiadomości o górach Europy i świata

2. Geografia turystyczna gór Polski

Geografia i geologia ważniejszych grup górskich.  
Klimat i wody.  
Główne szlaki turystyczne.

3. Historia terenów górskich

Archeologia. Osadnictwo. Zagadnienia turystyczne.  
Regiony etnograficzne i kultura ludowa.  
Ważniejsze zabytki.  
Ważniejsze postacie historyczne i współczesne.

4. Gospodarka na obszarach górskich

Zasoby mineralne i ich wykorzystanie  
Problemy gospodarcze.  
Zagospodarowanie turystyczne.

5. Zagadnienia ochrony obszarów górskich

Charakterystyka środowiska przyrodniczego. Parki narodowe. Parki krajobrazowe oraz ważniejsze rezerваты przyrody i pomniki przyrody na obszarach górskich.  
Zagrożenie środowiska i możliwości przeciwdziałania.

6. Góry w kulturze polskiej

Literatura piękna. Monografie i przewodniki. Twórczość plastyczna i muzyczna. Inne formy kultury.

7. Historia i organizacja turystyki górskiej w Polsce

Historia turystyki górskiej, taternictwa, przewodnictwa, narciarstwa, ratownictwa górskiego.  
Rola Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w rozwoju turystyki górskiej.  
Wybitni polscy działacze turystyki górskiej. Polacy w górach świata.  
Organizacja turystyki górskiej w Polsce.  
Organizacja alpinizmu i ratownictwa górskiego.

8. Zasady letniej i zimowej turystyki górskiej

Sprzęt i ekwipunek turystyczny.  
Zasady znakowania szlaków turystycznych w Polsce.  
Zdobywanie odznak turystycznych GOT i GON.  
Zagadnienia meteorologiczne w górach.  
Obsługa wycieczek i imprez turystyki kwalifikowanej.

9. Terenoznawstwo

Orientacja w terenie górskim.  
Posługiwanie się mapą i kompasem.

10. Bezpieczeństwo w górach

Metodyka prowadzenia grupy wycieczkowej w ekstremalnych warunkach /zagrożenia lawinowe, oblodzenia, mgła, burze, ciemności, zbłądzenia i in./.  
Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach

/w tym reanimacja, tamowanie krwotoków, unieruchomienia złamań/.  
Improwizowany sprzęt transportowy i transport uszkodzonego w warunkach górskich.

Wzywanie pomocy w górach.

Podstawowe zasady asekuracji w terenie eksponowanym.

Zasady ratownictwa górskiego, organizacja służb ratowniczych.

Szkoła przetrwania.

Skład podstawowej apteczki przewodnickiej.

Odpowiedzialność prawna przewodnika.

Ubezpieczenia NW i OC.

Stan zdrowia uczestników, przygotowanie kondycyjne, aklimatyzacja, choroba górską.

#### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. 1 do 7 obowiązują na egzaminie teoretycznym, wymienione w pkt. 8 do 10 obowiązują na egzaminie praktycznym.

Załącznik nr 5

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników beskidzkich oraz przewodników beskidzkich ubiegających się o wyższą klasę.

Niezależnie od przedmiotów zawartych w ramowych programach szkolenia wspólnych dla wszystkich rodzajów przewodnictwa oraz dla wszystkich rodzajów przewodnictwa górskiego - kandydaci na przewodników beskidzkich obowiązani są do odbycia przeszkolenia w zakresie następujących przedmiotów:

#### 1. Historia Beskidów

Osadnictwo. Problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza.

Ważniejsze wydarzenia historyczne.

Historia miast i miejscowości w regionie.

- wiadomości szczegółowe wybranej części Beskidów,
- wiadomości ogólne pozostałej części Beskidów.

#### 2. Geologia, geografia, przyroda

Pogłębione wiadomości z geologii

/szczegółowe - z wybranej części Beskidów/

/ogólne - z pozostałej części Beskidów/

Pogłębione wiadomości z geografii

/szczegółowe - z wybranej części Beskidów/

/ogólne - z pozostałej części Beskidów/

Pogłębione wiadomości z przyrody

/szczegółowe - z wybranej części Beskidów/

/ogólne - z pozostałej części Beskidów/

w tym problematyka parków narodowych, ochrony przyrody, zagrożenia naturalnego środowiska i uprawiania turystyki na terenach szczególnie chronionych.

#### 3. Zabytki architektury i kultura ludowa

- wybranej części Beskidów /wiadomości szczegółowe/
- pozostałej części Beskidów /wiadomości ogólne/.

#### 4. Topografia, komunikacja, zagospodarowanie i szlaki turystyczne

- wybranej części Beskidów /wiadomości szczegółowe/
- pozostałej części Beskidów /wiadomości ogólne/.

#### 5. Trasy dojazdowe do terenu uprawnień

**36** Drogi i koleje. Ważniejsze obiekty zabytkowe i gospodarcze na trasach dojazdowych /wiadomości szczegółowe/.

#### 6. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek po terenie uprawnień

Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 1 do 4 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast wymienione w pkt. 5 do 6 na egzaminie praktycznym.

Przewodników beskidzkich ubiegających się o klasę II obowiązują przeszkolenie z tej samej tematyki, co kandydatów na przewodników, z zakresu drugiej, następnej /wybranej/ części Beskidów.

Przewodników beskidzkich ubiegających się o klasę I obowiązują przeszkolenie również z tej samej jw. tematyki z zakresu trzeciej, pozostałej części Beskidów, oraz napisanie pracy pisemnej na uzgodniony z Komisją Egzaminacyjną temat związany z terenem uprawnień, a następnie obrona jej przed tą Komisją.

Załącznik nr 6

RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników sudeckich oraz przewodników sudeckich ubiegających się o wyższe klasy

Niezależnie od przedmiotów zawartych w ramowych programach szkolenia wspólnych dla wszystkich rodzajów przewodnictwa oraz dla wszystkich rodzajów przewodnictwa górskiego - kandydaci na przewodników sudeckich obowiązani są do odbycia przeszkolenia z zakresu następujących przedmiotów:

1. Historia Dolnego Śląska na tle historii Polski

Prahistoria. Okres piastowski. Okres czeski, okres austriacki, okres pruski. Przemiany po II wojnie światowej.

2. Historia Sudetów

Początki osadnictwa. Historia miast i miejscowości.  
Historia współczesna Sudetów.  
Problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza, narodowościowa.

3. Przyroda, geologia i geografia Sudetów

w tym problematyka Parku Narodowego, ochrony przyrody, zagrożenia naturalnego środowiska i uprawiania turystyki na terenach szczególnie chronionych.

4. Zabytki architektury

Średniowieczne budownictwo obronne, zamki, pałace.  
Budownictwo sakralne.  
Budownictwo drewniane i ludowe.

5. Topografia, komunikacja, zagospodarowanie turystyczne

wiadomości szczegółowe /szlaki turystyczne, znakowanie Sudetów, schroniska i inna baza kwaterunkowa, pola biwakowe, koleje linowe i wyciągi narciarskie, szlaki turystyczne narciarskie i nartostrady i tp./.

6. Trasy dojazdowe do terenu uprawnień

Drogi i koleje. Ważniejsze obiekty zabytkowe i gospodarcze położone przy trasach dojazdowych.

7. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek po terenie uprawnień

Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 1 do 5 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast zawarte w pkt. pkt. 6 i 7 na egzaminie praktycznym.

Przewodników sudeckich ubiegających się o wyższe klasy, II i I,

obowiązuje przeszkolenie z tej samej tematyki, co kandydatów na przewodników, w zakresie poszerzonym z terenu całych Sudetów, ich Pogórza i Przedgórze oraz Dolnego Śląska.

Ponadto, przewodnicy sudeccy ubiegający się o klasę I winni napisać pracę pisemną na uzgodniony z Komisją temat związany z terenem uprawnień, a następnie obrona jej przed Komisją.

Przewodnicy ubiegający się o klasę II i I muszą spełniać wymogi zawarte w "Zasadach klasyfikacji przewodników turystycznych PTTK", z dnia 14.11.1992r.

## Załącznik nr 7

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników świętokrzyskich oraz przewodników świętokrzyskich ubiegających się o wyższe klasy

Niezależnie od przedmiotów zawartych w ramowych programach szkolenia wspólnych dla wszystkich rodzajów przewodnictwa oraz dla wszystkich rodzajów przewodnictwa górskiego - kandydaci na przewodników świętokrzyskich obowiązani są do odbycia przeszkolenia z zakresu następujących przedmiotów:

#### 1. Historia Gór Świętokrzyskich

Osadnictwo. Problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza.  
Ważniejsze wydarzenia historyczne.  
Historia miast i miejscowości w regionie.

#### 2. Geologia, geografia, przyroda

w tym problematyka Parku Narodowego, ochrony przyrody, zagrożeń naturalnego środowiska i uprawiania turystyki na terenach szczególnie chronionych.

#### 3. Zabytki architektury i kultura ludowa

#### 4. Topografia, komunikacja, zagospodarowanie turystyczne

wiadomości szczegółowe /szlaki turystyczne, baza turystyczna/

#### 5. Trasy dojazdowe do terenu uprawnień

Drogi i koleje. Ważniejsze obiekty zabytkowe i gospodarcze na trasach dojazdowych /wiadomości szczegółowe/.

#### 6. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek po terenie uprawnień

#### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt.pkt. od 1 do 4 obowiązują na egzaminie teoretycznym, zaś w pkt. 5 - 6 na egzaminie praktycznym.

Przewodników świętokrzyskich ubiegających się o wyższe klasy II i I, obowiązuje przeszkolenie z tej samej tematyki, co kandydatów na przewodników świętokrzyskich w zakresie poszerzonym całych Gór Świętokrzyskich.

Ponadto, przewodnicy świętokrzyscy ubiegający się o klasę I zobowiązani są do napisania pracy pisemnej na uzgodniony z Komisją temat związany z terenem uprawnień, a następnie obronienie jej przed tą Komisją. Praca ta winna być tak ujęta, ażeby mogła służyć jako materiał szkoleniowy dla przewodników.

RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

dla kandydatów na przewodników tatrzańskich oraz przewodników tatrzańskich ubiegających się o wyższe klasy

Niezależnie od przedmiotów zawartych w ramowych programach szkolenia wspólnych dla wszystkich rodzajów przewodnictwa oraz dla wszystkich rodzajów przewodnictwa górskiego - kandydaci na przewodników tatrzańskich obowiązani są do odbycia przeszkolenia z zakresu następujących przedmiotów:

1. Podstawy taternictwa i ratownictwa wysokogórskiego

2. Historia Tatr i Podtatrza oraz górskich pasm przyległych

Osadnictwo. Bunt chłopów, powstania narodowe, zbójnictwo.  
Czasy współczesne.  
Problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza /wiadomości szczegółowe/.

3. Przyroda, geologia, geografia Tatr, Podtatrza oraz górskich pasm przyległych

w tym problematyka parków narodowych, ochrony przyrody, uprawiania turystyki w rejonach szczególnie chronionych, zagrożenie dla naturalnego środowiska i możliwości przeciwdziałania /wiadomości szczegółowe/.

4. Zabytki architektury i kultura ludowa

Ważniejsze obiekty zabytkowe. Folklor regionalny na terenie Tatr, Podtatrza i górskich pasm przyległych /wiadomości szczegółowe/.

5. Topografia, komunikacja, zagospodarowanie turystyczne

wiadomości szczegółowe /szlaki znakowane, zagospodarowanie turystyczne na terenie Tatr, Podtatrza i górskich pasm przyległych/.

6. Trasy dojazdowe do terenu uprawnień

Drogi i koleje. Ważniejsze obiekty zabytkowe i gospodarcze położone przy trasach dojazdowych.

7. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek po terenie uprawnień

Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 2 do 4 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast wymienione w pkt. pkt. 1 i 5 do 7 na egzaminie praktycznym.

Przewodników tatrzańskich ubiegających się o klasę II obowiązuje dodatkowe przeszkolenie z zakresu tematyki pogłębionej, wymienionej w pkt. pkt. od 1 do 7 oraz znajomość nieznakowanych ścieżek na terenie uprawnień.

Przewodników tatrzańskich ubiegających się o klasę I obowiązuje szczegółowa znajomość wszystkich szlaków turystycznych w Tatrach i na Podtatrzu, znakowanych i nieznakowanych zarówno w warunkach letnich, jak i zimowych oraz napisanie pracy pisemnej na uzgodniony z Komisją temat związany z terenem uprawnień, i obrona jej przed Komisją. Praca winna być tak ujęta, by mogła stanowić materiał szkoleniowy dla przewodników.

RAMOWY PROGRAM SZKOŁENIA

kandydatów na przewodników zakładowych

Kandydaci na przewodników zakładowych obowiązani są do odbycia przeszkolenia w zakresie następujących przedmiotów:

1. Zagadnienia gospodarczo Rzeczypospolitej Polskiej

ze szczególnym uwzględnieniem aktualnej sytuacji gospodarczej kraju.

2. Podstawowe zagadnienia dotyczące krajoznawstwa i turystyki w Polsce

3. Historia danej gałęzi przemysłu w Polsce i na świecie

4. Historia i aktualny stan zakładu pracy kandydata

- z omówieniem szczegółowym cyklu produkcyjnego
- zagadnień ekologicznych /wpływ na środowisko/
- zagadnień socjalnych zakładu
- roli zakładu w gospodarce narodowej i światowej
- kontakty zagraniczne

5. Przepisy o wykonywaniu funkcji przewodnika zakładowego

- regulamin zwiedzania
- zagadnienia bezpieczeństwa w czasie zwiedzania
- zagadnienia metodyki oprowadzania po danym zakładzie

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. od 1 do 4 obowiązują na egzaminie teoretycznym, natomiast wymienione w pkt. 5 na egzaminie praktycznym.

Przewodnicy ubiegający się o klasę II obowiązują przeszkolenie w zakresie:

6. Historia danej gałęzi przemysłu w Polsce i na świecie

- wiadomości poszerzone

7. Surowce, rejon surowcowe w Polsce

Przewodnicy ubiegający się o klasę I obowiązani są do dodatkowego przeszkolenia w zakresie:

8. Polityka gospodarcza zakładu

- eksport wyrobów, import surowców, zbytność na rynki krajowe i konkurencyjne
- udział w targach i wystawach, znaki jakości
- miejsce zakładu w przemyśle krajowym i zagranicznym
- licencje zakładu i ochrona na rynku przemysłowym

Załącznik nr 10

RAMOWY PROGRAM SZKOŁENIA

kandydatów na przewodników muzealnych

Kandydatów na przewodników muzealnych niezależnie od tematyki obowiązującej wszystkie rodzaje przewodnictw, obowiązuje dodatkowe przeszkolenie z zakresu:

1. Historia muzealnictwa

- okres prahistorii, średniowiecze, epoka renesansu i oświecenia, okres współczesny
- kolekcjonerstwo i pamiątkarstwo
- muzea Europy i świata
- ważniejsze kolekcje w Polsce
- pierwsze muzeum w Polsce Izabelli Czartoryskiej w Puławach

## 2. Muzea w Polsce

- zasługi Towarzystwa Nauk
- muzea XIX wieku
- muzea narodowe, okręgowe, resortowe, stowarzyszeń, zbiory prywatne, izby regionalne, izby pamięci i inne oraz galerie sztuki
- zniszczenia powojenne
- zasługi PTT, PTK i PTTK na rzecz muzealnictwa

## 3. Podział muzeów

- muzea wielodziałowe, humanistyczne, przyrodnicze, historii techniki
- muzea inne

## 4. Działalność muzeów

- działalność naukowa i oświatowa,
- popularyzacja, zbieractwo, działalność badawcza i wydawnicza
- konserwacja dzieł sztuki i obiektów zabytkowych.

## 5. Metodyka i technika oprowadzania wycieczek po ekspozycjach muzealnych

- metodyka oprowadzania w obiektach zamkniętych w terenie otwartym
- wstępne przygotowanie grupy wycieczkowej
- grupy młodzieżowe, dorosłych, specjalistyczne

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. 1-4 obowiązują na egzaminie teoretycznym, wymienione w pkt. 5 na egzaminie praktycznym.

Przewodników ubiegających się o wyższe klasy obowiązuje poszerzona tematyka z zakresu historii sztuki, archeologii, etnografii oraz zagadnień z zakresu muzealnictwa w świecie.

Załącznik nr 11

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

kandydatów na przewodników ubiegających się o uprawnienia do prowadzenia wycieczek w językach obcych

#### 1. Rola i miejsce Polski w świecie współczesnym

Kontakty Polski z krajami europejskimi i pozaeuropejskimi w historii i obecnie.

Emigracja polska w XIX i XX wieku

Zagadnienia polonii zagranicznej i integracja środowisk polonijnych. Wspólnota Polska.

Wybitni Polacy w świecie, ich wkład do nauki, kultury i sztuki, gospodarki świata, udział w walkach o niepodległość.

Cudzoziemcy w Polsce, okres i charakter ich działalności oraz wpływ na wypadki polityczne i rozwój kultury, udział w walkach narodu polskiego o niepodległość.

Mniejszości narodowe.

41

#### 2. Historia, geografia, stosunki gospodarcze i kulturalne krajów właściwych dla języka, w których oprowadza przewodnik cudzoziemców po Polsce

### 3. Zagadnienia turystyki zagranicznej w Polsce

Najbardziej znane miejscowości i regiony turystyczne w Polsce interesujące cudzoziemców.  
Miejscowości o znaczeniu międzynarodowym.  
Trasy tranzytowe prowadzące przez Polskę.  
Baza turystyczna dla cudzoziemców, informacja turystyczna.  
Przepisy polskie dotyczące pobytu cudzoziemców.  
Przepisy walutowe.  
Ważniejsze przejścia graniczne i przepisy o przekraczaniu granic Polski.

### 4. Zasady obsługi grup zagranicznych

#### Uwaga:

Przedmioty wymienione w pkt. pkt. 1 - 3 obowiązują na egzaminie teoretycznym, zaś w pkt. 4 na egzaminie praktycznym.

Załącznik nr 12

### RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

dla przewodników górskich ubiegających się o dodatkowe uprawnienia do prowadzenia wycieczek narciarskich

Przewodników górskich ubiegających się o uprawnienia do prowadzenia wycieczek narciarskich obowiązuje przeszkolenie w zakresie:

#### 1. Wykazania się znajomością jazdy na nartach wg programu nauczania PZN

- w warunkach terenowych górskich, na trasach nieprzygotowanych i trasach popularnych utrzymywanych

#### 2. Wykazania się znajomością z zakresu metodyki i techniki prowadzenia wycieczek narciarskich

- z uwzględnieniem znajomości udzielania pierwszej pomocy w przypadku kontuzji narciarskich na trasach, transportu poszkodowanego na improwizowanym sprzecie ratowniczym, pierwszej pomocy w przypadkach lawinowych, w terenie eksponowanym, oblodzeniach i zagrożeniach lawinowych,
- doraźnej naprawy sprzętu narciarskiego w warunkach terenowych,
- biwaków zimowych /domki iglo, jama śnieżna, inne formy przymusowego biwaku, asekuracja zimowa/.

#### Uwaga:

W skład Komisji Egzaminacyjnych winni wchodzić instruktorzy turystyki narciarskiej lub instruktorzy PZN. Przy zaliczaniu wymogów jak wyżej, winno się wziąć pod uwagę użytkowanie sprzętu narciarskiego, przystosowanego do wędrowek narciarskich, jak np. narty turystyczne, śladowe ewent. narty biegowe /w przypadku, gdy przewodnik będzie obsługiwał grupy narciarzy na takim sprzęcie/.

42

Przewodnicy turystyki narciarskiej mogą być zwolnieni z obowiązku egzaminu sprawdzającego.



Uchwała nr 40 /XIII/94

Zarządu Głównego PTTK z dnia 26.02. 1994 roku w sprawie  
"Regulaminu koła - klubu przewodników turystycznych PTTK."

---

1. Działając na podstawie art.30 ust.10 STATUTU PTTK, Zarząd Główny PTTK uchwala "Regulamin koła - klubu przewodników turystycznych PTTK".
2. "Regulamin koła - klubu przewodników turystycznych PTTK" wchodzi w życie z dniem uchwalenia.
3. Traci moc "Regulamin koła przewodników turystycznych PTTK" uchwalony uchwałą nr 169/89 Prezydium ZG PTTK z dnia 29 marca 1989 r.

Zarząd Główny PTTK

## REGULAMIN WZORCOWY KOŁA - KLUBU PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH PTTK

### Rozdział I

#### Cele i zadania koła - klubu przewodników turystycznych PTTK

##### § 1

1. Podstawowym ogniwem zrzeszania się w PTTK przewodników turystycznych jest:

- 1/ koło przewodników turystycznych PTTK, zwane dalej kołem,
- 2/ klub przewodników turystycznych PTTK, zwany dalej klubem.

2. Koło - klub działa w ramach struktury organizacyjnej oddziału PTTK.

##### § 2

**43**

Koło zrzesza przewodników - członków PTTK, którzy swą przynależność do PTTK dokumentują w kole przez złożenie deklaracji i opłacenie składki członka PTTK.

### § 3

1. Klub zrzesza przewodników - członków PTTK, którzy swą przynależność do PTTK dokumentują w klubie przez złożenie deklaracji i opłacenie składki członka PTTK oraz grupuje przewodników - członków PTTK, którzy składają deklaracje i opłacają składki PTTK w innych kołach /zakładowych, środowiskowych, ubzelnianych, przewodnickich itp./

2. Klub może, za zgodą zarządu oddziału PTTK, używać tradycyjnej nazwy "koło przewodników".

### § 4

Koło - klub może zrzeszać i grupować również przewodników - członków PTTK spoza terenu działalności oddziału, przy którym działa.

### § 5

Za zgodą zarządu Oddziału PTTK klub może należeć do innych stowarzyszeń o pokrewnych celach i działalności.

### § 6

Do zadań koła - klubu należy:

- 1/ zrzeszanie w PTTK przewodników posiadających uprawnienia nadane zgodnie z obowiązującymi w PTTK przepisami,
- 2/ obsługa ruchu turystycznego w zakresie posiadanych przez przewodników uprawnień,
- 3/ sprawowanie opieki, nadzoru i kontroli przewodników - członków koła - klubu,
- 4/ organizowanie kursów dla kandydatów na przewodników,
- 5/ prowadzenie szkolenia i dokształcania przewodników,
- 6/ prowadzenie działalności wydawniczej ze szczególnym uwzględnieniem materiałów szkoleniowych,
- 7/ prowadzenie działalności socjalno - bytowej,
- 8/ organizowanie i ułatwianie przewodnikom uprawiania turystyki we wszelkich jej formach oraz działalności krajoznawczej,
- 9/ współdziałanie z zarządem oddziału oraz biurem obsługi ruchu turystycznego PTTK w zakresie:
  - przydzielania przewodnikom wycieczek,
  - ustanawiania stawek i zasad płacowych,

- tworzenia i wykorzystania funduszu przewodnickiego,
  - sprzętu i odzieży ochronnej,
  - wyróżniania i odznaczania przewodników jako dowodu uznania za ich pracę i działalność społeczną.
- 10/ współdziałanie z Komisją Przewodnicką Zarządu Głównego PTTK, właściwą regionalną komisją przewodnicką /porozumieniem/ komisją egzaminacyjną przewodników turystycznych,
- 11/ służenie fachowością i wiedzą przewodnicką innym jednostkom organizacyjnym oraz komisjom działającym przy oddziale PTTK w realizowaniu ich zadań programowych.

#### § 7

Do powołania koła - klubu niezbędna jest, zgodnie ze statutem oddziału PTTK, liczba .... przewodników - członków PTTK.

#### § 8

1. Zebranie założycielskie koła - klubu zwołuje zarząd oddziału PTTK.
2. Porządek zebrania założycielskiego powinien obejmować:
  - 1/ wybór przewodniczącego i sekretarza obrad,
  - 2/ omówienie przez przedstawiciela zarządu oddziału zadań statutowych PTTK ze szczególnym uwzględnieniem zadań koła - klubu przewodników turystycznych PTTK,
  - 3/ podjęcie uchwały wyrażającej wolę zebranych powołania koła - klubu przewodników turystycznych PTTK,
  - 4/ wybór zarządu i komisji rewizyjnej koła - klubu,
  - 5/ podjęcie uchwały określającej kierunki działania koła - klubu na okres kadencji.
3. Protokół z zebrania założycielskiego powinien być przekazany macierzystemu oddziałowi PTTK.

#### § 9

1. Uchwałą wyrażającą wolę przewodników powołania koła - klubu podejmują przewodnicy na zebraniu założycielskim, o którym mowa w § 8, a w przypadku przekształcenia działającego już koła - klubu, na zebraniu koła - klubu. Uchwała ta podlega zatwierdzeniu przez zarząd oddziału PTTK.

2. Uchwała o powołaniu koła - klubu powinna być przekazana do wiadomości właściwej regionalnej komisji przewodnickiej oraz Komisji Przewodnickiej ZG PTTK, która prowadzi centralny rejestr kół - klubów.

#### § 10

1. Koło - klub może posiadać sztandar lub proporzec oraz własną odznakę przewodnicką.
2. Projekt sztandaru, proporca oraz odznaki przewodnickiej koła - klubu zatwierdza zarząd oddziału PTTK.
3. Odznaka przewodnicka koła - klubu może być używana obok odznaki przewodnickiej właściwej dla danego rodzaju przewodnictwa.
4. Koło - klub może przyjmować imiona osób szczególnie zasłużonych dla PTTK, środowiska lub regionu. Wniosek zebrania koła - klubu w tej sprawie zatwierdza zarząd oddziału PTTK.

### Rozdział II

#### Członkowie, ich prawa i obowiązki

#### § 11

1. Członkiem koła - klubu może być przewodnik - członek PTTK, który złoży deklarację i zostanie przyjęty przez zarząd koła - klubu.
  2. Członek koła - klubu ma prawo:
    - 1/ wybierać i być wybieranym do władz PTTK,
    - 2/ zgłaszać wnioski dotyczące działalności PTTK,
    - 3/ korzystać z pomocy i urządzeń PTTK na zasadach określonych przez Zarząd Główny PTTK,
    - 4/ nosić odznakę PTTK oraz odznaki przewodnickie.
  3. Członek koła - klubu jest obowiązany:
    - 1/ przestrzegać postanowień statutu, regulaminów i uchwał władz PTTK,
    - 2/ aktywnie uczestniczyć w działalności PTTK,
    - 3/ dbać o dobre imię PTTK i przewodnictwa,
    - 4/ regularnie opłacać składkę członkowską PTTK oraz składkę
- 46** koła - klubu.
4. Szczegółowy zakres praw i obowiązków członków PTTK określa "Karta praw i obowiązków członka PTTK" uchwalona przez Zarząd Główny PTTK.

## § 12

1. Utrata członkostwa koła - klubu następuje w przypadku:
  - 1/ dobrowolnego wystąpienia z koła - klubu lub z PTTK,
  - 2/ skreślenia z listy członków PTTK wskutek zalegania z opłatą składki członkowskiej za okres dłuższy niż 12 miesięcy,
  - 3/ wykluczenia z PTTK prawomocnym orzeczeniem sądu koleżeń-  
skiego,
  - 4/ utraty uprawnień przewodnickich.
2. Osobom skreślonym z listy członków przysługuje odwołanie za pośrednictwem zarządu koła - klubu do zarządu Oddziału PTTK w ciągu 30 dni od otrzymania zawiadomienia o skreśleniu.

## Rozdział III

### Władze koła - klubu

## § 13

1. Władzami koła - klubu są:
  - 1/ zebranie koła - klubu,
  - 2/ zarząd koła - klubu
  - 3/ komisja rewizyjna koła - klubu.
2. Kadencja zarządu i komisji rewizyjnej koła - klubu trwa nie dłużej niż 4 lata w zależności od uchwały zebrania koła - klubu, zgodnie ze statutem oddziału PTTK.
3. Zebranie jest najwyższą władzą koła - klubu.
4. Zebranie jest zwoływane przez zarząd koła - klubu co najmniej 1 raz w roku dla przyjęcia sprawozdania zarządu oraz - w zależności od kadencji władz - dla dokonania wyboru władz koła - klubu i ustalenia kierunków działania na okres kadencji.
5. Zebranie koła - klubu dokonuje wyboru nowego zarządu i komisji rewizyjnej oraz delegata /delegatów/ na zjazd oddziału według zasad określonych regulaminem wyborczym ustalonym przez Zarząd Główny PTTK, w liczbie określonej kluczem wyborczym ustalonym przez zarząd oddziału PTTK.

## § 14

1. Zebranie koła - klubu jest prawomocne, jeżeli zostało zwołane zgodnie z niniejszym regulaminem i uczestniczy w nim co najmniej połowa uprawnionych do głosowania członków koła - klubu.
2. Uchwały zebrania zapadają zwykłą większością głosów, z wyjątkiem uchwały o rozwiązaniu koła - klubu.
3. Zebranie koła - klubu podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym. Wybory władz koła - klubu oraz delegata /delegatów/ na zjazd oddziału odbywają się w głosowaniu tajnym.

## § 15

1. Zebranie koła - klubu, poza przypadkami określonymi w § 13 ust. 4, może być ponadto zwołane:
  - 1/ z inicjatywy zarządu koła - klubu,
  - 2/ na wniosek komisji rewizyjnej koła - klubu,
  - 3/ na pisemny wniosek co najmniej 1/3 ogólnej liczby członków koła - klubu.
2. Zebranie koła - klubu, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2 i 3 winno być zwołane w terminie 14 dni od złożenia wniosku.

## § 16

1. Termin, miejsce i porządek obrad zebrania koła - klubu należy podać do wiadomości członków co najmniej na 7 dni przed terminem zebrania.
2. Porządek obrad zebrania powinien obejmować:
  - 1/ otwarcie zebrania, wybór przewodniczącego i sekretarza i sekretarza obrad, ustalenie prawomocności zebrania, uchwalenie porządku obrad,
  - 2/ przyjęcie protokołu z poprzedniego zebrania,
  - 3/ sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej koła - klubu,
  - 48 4/ dyskusja nad sprawozdaniem i podjęcie uchwał.
3. Jeżeli zebranie koła - klubu dokonuje również wyborów, to porządek obrad, poza punktami określonymi w ust. 2, powinien zawierać kolejny punkt 5 - wybory, w tym: ustalenie list wyborczych, wybór komisji skrutacyjnej i głosowanie. W tym przypadku

porządek obrad należy uzupełnić wnioskiem o udzielenie absolutorium ustępującemu zarządowi, na wniosek komisji rewizyjnej.

3. Porządek <sup>obrad</sup> zebrania koła - klubu zwołanego w trybie § 14 winien obejmować odpowiednie punkty w zależności od złożonego wniosku.

#### § 17

1. Do władz koła - klubu mogą być wybierani tylko członkowie koła - klubu.
2. czynne i bierne prawo wyborcze delegata /delegatów/ na Zjazd Oddziału PTTK przysługuje tylko członkom klubu, którzy opłacają składki członkowskie PTTK w danym klubie.

#### § 18

1. Zarząd koła - klubu kieruje bieżącą działalnością koła - klubu w okresie pomiędzy zebraniem i ponosi za nią odpowiedzialność przed zebraniem koła - klubu oraz przed zarządem oddziału PTTK.
2. Zarząd koła - klubu składa się z 3 - 15 członków wybranych przez zebranie koła - klubu.
3. Zarząd wybiera ze swego grona prezesa, 1-3 wiceprezesów, sekretarza i skarbnika.
4. Zarząd w okresie kadencji może uzupełnić swój skład drogą kooptacji nowych członków w miejsce ustępujących, w liczbie nie przekraczającej 1/3 liczby osób wybranych przez zebranie koła - klubu.
5. W zarządach kół - klubów liczących powyżej 10 członków może być powołane prezydium.
6. Prezydium kieruje działalnością koła - klubu w okresie pomiędzy zebraniem zarządu i podejmuje uchwały w sprawach dotyczących koła - klubu z wyjątkiem: zwoływania zebrań koła - klubu oraz uchwalania planów działania i preliminarza budżetowego.

#### § 19

49

Uchwały zarządu koła - klubu i jego prezydium zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy liczby

członków zarządu /prezydium/. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

## § 20

1. Posiedzenia zarządu koła - klubu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.
2. Posiedzenia prezydium zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz w miesiącu.

## § 21

Do kompetencji zarządu koła - klubu należy:

- 1/ zwoływanie zebrań koła - klubu,
- 2/ wykonywanie uchwał władz PTTK oraz zebrań koła - klubu,
- 3/ uchwalanie planów pracy oraz preliminarzy budżetowych koła - klubu,
- 4/ zarządzanie funduszami i majątkiem koła - klubu w granicach preliminarza budżetowego,
- 5/ czuwanie nad wykonywaniem obowiązków statutowych i regulaminowych przez członków koła - klubu,
- 6/ prowadzenie ewidencji członków oraz zbieranie składek członka PTTK oraz składek dodatkowych,
- 7/ powoływanie w miarę potrzeby zespołów: szkoleniowego, d/s dyscyplinarnych, kontroli pracy przewodników.
- 8/ opiniowanie i składanie wniosków do właściwej komisji egzaminacyjnej o nadanie wyższej klasy przewodnickiej, rozszerzenie uprawnień, nadanie uprawnień dodatkowych oraz językowych a także przedłużanie uprawnień przewodnickich,
- 9/ opiniowanie wniosków o nadanie uprawnień instruktora przewodnictwa,
- 10/ nadawanie godności członka - seniora oraz występowanie z wnioskami o nadanie godności zasłużonego przewodnika i przewodnika honorowego,
- 11/ występowanie z wnioskami o nadanie odznaczeń i wyróżnień członkom koła - klubu zgodnie z zasadami określonymi w karcie praw i obowiązków członka PTTK,

- 12/ prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości z działalności koła - klubu,
- 13/ opieka nad kandydatami na przewodników,
- 14/ stosowanie, na wniosek zespołu do spraw dyscyplinarnych lub zespołu kontroli pracy przewodników, kar dyscyplinarnych oraz wnioskowanie do właściwych organów PTTK o odebranie uprawnień przewodnika turystycznego PTTK,
- 15/ składanie sprawozdań rocznych i za okres kadencji zebraniu koła - klubu oraz zarządowi oddziału PTTK.

## § 22

1. Zespół szkoleniowy jest organem zarządu koła - klubu realizującym wytyczne władz PTTK w zakresie podnoszenia kwalifikacji fachowych przez przewodników.
2. Do zadań zespołu szkoleniowego należy:
  - 1/ prowadzenie planowego doszkalania przewodników oraz szkolenia kandydatów na przewodników,
  - 2/ dbałość o właściwą organizację szkolenia,
  - 3/ opracowywanie programów szkolenia w oparciu o zasady i ramowe programy szkolenia obowiązujące w PTTK,
  - 4/ inicjowanie i wydawanie skryptów szkoleniowych,
  - 5/ opracowywanie tematyki prac pisemnych dla przewodników ubiegających się o pierwszą klasę oraz zapewnienie im możliwości odbycia stosownych zajęć.

## § 23

Zespół kontroli pracy przewodników prowadzi kontrolę pracy członków koła - klubu. Celem kontroli jest stwierdzenie poziomu i zasobu posiadanych przez przewodników wiadomości oraz określenie dalszych kierunków podnoszenia kwalifikacji przewodnickich.

## § 24

1. Do zadań zespołu do spraw dyscyplinarnych należy:
  - 1/ rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych członków koła - klubu wnoszonych przez członków indywidualnie lub zbiorowo, **51**  
na wniosek osób fizycznych lub prawnych oraz pracodawcy.

Wniosek powinien być sporządzony na piśmie i odpowiednio uzasadniony.

2/ stawianie wniosków do zarządu koła - klubu w sprawie orzekania kar, przewidzianych statutem PTTK i statutem oddziału PTTK,

2. Zespół rozpatruje sprawy i orzeka w składzie co najmniej 3-osobowym.

3. Posiedzenia zespołu są jawne, jednak na wniosek którejkolwiek ze stron lub z uwagi na charakter sprawy, przewodniczący może zarządzić tajność posiedzenia. Posiedzenia zespołu są protokołowane.

4. Od decyzji w sprawach dyscyplinarnych przysługuje członkowi koła - klubu odwołanie do zarządu oddziału PTTK w terminie 14 dni od doręczenia decyzji. Decyzja zarządu oddziału jest ostateczna.

## §25

1. Zarząd koła - klubu może być zawieszony przez zarząd oddziału PTTK w przypadkach:

- 1/ naruszenia obowiązków wynikających ze statutu PTTK lub statutu oddziału PTTK,
- 2/ działania na szkodę PTTK,
- 3/ zaniechania działalności,
- 4/ naruszenia podstawowych zasad prawidłowego gospodarowania majątkiem własnym lub powierzonym.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1 może być podjęta po wysłuchaniu zarządu i komisji rewizyjnej koła - klubu.

3. W przypadku zawieszenia zarządu koła - klubu, zarząd oddziału PTTK powołuje tymczasowy zarząd, którego zadaniem jest usunięcie przyczyn zawieszenia oraz zwołanie w ciągu trzech miesięcy od daty zawieszenia zebrania koła - klubu celem wybrania nowego zarządu.

## 52

## §26

1. Komisja rewizyjna koła - klubu składa się z 3 -5 członków wybranych przez zebranie koła - klubu.

2. Komisja rewizyjna wybiera ze swego grona prezesa, wiceprezesa i sekretarza.
3. Członkowie komisji rewizyjnej nie mogą być członkami zarządu koła - klubu.
4. Prezes lub upoważniony przez niego członek komisji rewizyjnej może brać udział w posiedzeniach zarządu koła - klubu i jego prezydium.
5. Do zakresu działania komisji rewizyjnej koła - klubu należy:
  - 1/ kontrolowanie całokształtu działalności zarządu koła ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej,
  - 2/ przedkładanie zarządowi uwag o wykonaniu preliminarza budżetowego oraz o wynikach przeprowadzonych kontroli,
  - 3/ składanie zebraniū koła - klubu sprawozdania ze swej działalności,
  - 4/ stawianie wniosków w sprawie absolutorium dla ustępującego zarządu koła - klubu.

#### Rozdział IV

#### Finanse i majątek koła - klubu

##### § 27

1. Koło - klub realizuje swe zadania w oparciu o środki finansowe uzyskane z :
  - 1/ składek członkowskich PTTK,
  - 2/ wpisowego do PTTK,
  - 3/ dotacji, darowizn i innych świadczeń.
2. Niezależnie od składki członkowskiej PTTK, koło - klub ma prawo ustanawiać i pobierać dodatkowe składki przeznaczone w całości na działalność koła - klubu w wysokości ustalonej przez zebranie koła - klubu.
3. Koło - klub może prowadzić działalność gospodarczą dla pozyskania środków na działalność programową za zawnoleniem zarządu oddziału PTTK, który również określa zasady prowadzenia działalności gospodarczej.

53

##### § 28

1. Sposób zarządzania funduszami i majątkiem koła - klubu oraz funduszami i majątkiem powierzonym kołu - klubowi regulują przepisy obowiązujące w PTTK.

2. Majątek koła - klubu jest majątkiem oddziału i w przypadku rozwiązania koła - klubu przechodzi na rzecz oddziału PTTK, a o jego dalszym przeznaczeniu decyduje zarząd oddziału.

3. Majątek przekazany kołu - klubowi w użytkowanie w przypadku rozwiązania koła - klubu przechodzi na rzecz właściciela.

## Rozdział V

### Rozwiązanie koła - klubu

#### § 29

1. Rozwiązanie koła - klubu może nastąpić na podstawie uchwały zebrania koła - klubu, podjętej większością co najmniej 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Uchwała wymaga zatwierdzenia przez zarząd oddziału PTTK.

2. Rozwiązanie koła - klubu może nastąpić również na podstawie uchwały zarządu oddziału PTTK w przypadkach określonych statutem oddziału. 3. O rozwiązaniu koła-klubu należy zawiadomić Komisję Przewodniczą ZG PTTK.

#### § 30

1. W przypadku rozwiązania koła - klubu na podstawie § 29 ust. 1 likwidatorami koła - klubu są członkowie jego zarządu.

2. W przypadku rozwiązania koła - klubuna podstawie § 29 ust. 2 likwidację przeprowadza likwidator ustanowiony przez zarząd oddziału PTTK.

3. Liwkdację przeprowadza się zgodnie z przepisami obowiązującymi w PTTK.

## Rozdział VI

### Przepisy końcowe

#### § 31

1. Koło - klub używa pieczęci podłużnej o treści:

Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze

Oddział .....

Koło /klub/ Przewodników ..... /rodzaj przewodnictwa/

54

.....  
.....  
..... /adres, telefon, fax /

2. Koło - klub może używać innych niezbędnych do działalności pieczęści oraz druków według wzorów wynikających z regulaminu oddziału PTTK i za zgodą zarządu oddziału.
3. Przy lokalu będącym siedzibą koła - klubu bądź innych pomieszczeniach stale używanych przez koło - klub powinny znajdować się odpowiednie /tablice/ zawierające treść jak w ust. 1, zaopatrzone w emblemat PTTK.

#### § 32

1. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Zarządu Głównego PTTK po zasięgnięciu opinii Komisji Przewodnickiej Zarządu Głównego.
2. W sprawach nie uregulowanych niniejszym regulaminem, mają zastosowanie przepisy STATUTU PTTK i STATUTU Oddziału PTTK.

#### § 33

Regulamin niniejszy zatwierdzony uchwałą nr 40 /XIII/94 Zarządu Głównego PTTK z dnia 26.02.1994 roku, wchodzi w życie z dniem uchwalenia.



U C H W A ł A nr 18/94

Prezydium Zarządu Głównego PTTK z dnia 14.01.1994 roku  
w sprawie nowelizacji regulaminu instruktora  
przewodnictwa PTTK.

Na podstawie pkt.3 Uchwały nr 55/XII/92 Zarządu Głównego PTTK z 28 marca 1992 roku w sprawie organizacji, roli i miejsca przewodnictwa turystycznego w PTTK -Prezydium ZG PTTK uchwała, co następuje:

&1

Znowelizowany regulamin instruktora przewodnictwa PTTK, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

&2

Uchyla dotychczas obowiązująca Uchwała nr 166/89 z 29.03.1989 r. w sprawie regulaminu instruktora przewodnictwa turystycznego PTTK.

&3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

55

## REGULAMIN INSTRUKTORA PRZEWODNICTWA PTTK.

### &1.

1. W celu zapewnienia wysokiego poziomu szkolenia kadry przewodników turystycznych, Zarząd Główny PTTK ustanawia uprawnienia instruktora przewodnictwa PTTK.
2. Instruktor przewodnictwa PTTK jest członkiem kadry programowej PTTK, szkolącym kadre przewodników turystycznych PTTK, a także aktywnie współdziałającym w realizacji celów programowych Towarzystwa.

### &2

1. Uprawnienia instruktora przewodnictwa może otrzymać przewodnik, który posiada:
  - 1) uprawnienia I klasy danego rodzaju przewodnictwa,
  - 2) co najmniej 3-letni staż w zakresie prowadzenia wykładów, zajęć lub wycieczek szkoleniowych dla przewodników lub kandydatów na przewodników,
  - 3) wiedzę, umiejętności dydaktyczne i metodyczne niezbędne do właściwego prowadzenia zajęć i wykonywania innych czynności należących do zakresu działania instruktora,
  - 4) nienaganną postawę moralno-etyczną.
2. Uprawnienia instruktora przewodnictwa PTTK może w uzasadnionych przypadkach otrzymać przewodnik turystyczny PTTK posiadający niższą klasę przewodnicką, jeżeli spełnia wymogi & 2 ust.1 pkt: 2 - 4 oraz jest specjalistą w dziedzinie przydatnej do pełnienia podstawowych funkcji instruktora.

### & 3.

1. Instruktor przewodnictwa PTTK wykonuje swe zadania przez:
  - 1) pracę w zespole szkoleniowym koła-klubu przewodników turystycznych PTTK,
  - 2) prowadzenie kursów szkoleniowych dla kandydatów na przewodników, kursów doszkoleniowych dla przewodników oraz zajęć na tych kursach,
  - 3) prowadzenie wycieczek i obozów szkoleniowych, zajęć praktycznych, seminariów, szkolenia indywidualnego przewodników,
  - 4) opracowywanie materiałów i pomocy szkoleniowych,
  - 5) udział w pracach właściwej komisji egzaminacyjnej przewodników turystycznych (jeżeli jest jej członkiem),
  - 6) kontrolę pracy przewodników, zgodnie z przepisami wewnętrznymi PTTK.
2. Zadania określone w ust.1 wykonuje na zlecenie macierzystego koła-klubu przewodników turystycznych PTTK, zarządu oddziału PTTK lub regionalnej, egzaminacyjnej komisji przewodników turystycznych.
3. Instruktorzy przewodnictwa PTTK mają prawo do wynagrodzenia za zleczone im czynności, o których mowa w ust.1 pkt 6 zgodnie z przepisami obowiązującymi w PTTK.

& 4.

1. Uprawnienia instruktora przewodnictwa PTTK nadaje na okres 4 lat z upoważnienia Zarządu Głównego PTTK - Komisja Przewodnicka ZG PTTK na wniosek właściwej terytorialnie komisji egzaminacyjnej.
2. Potwierdzeniem nadanego uprawnienia przewodnictwa PTTK jest legitymacja instruktora przewodnictwa PTTK.
3. Centralny rejestr nadanych uprawnień prowadzi biuro ZG PTTK.
4. Wzór legitymacji na wniosek Komisji Przewodnickiej ustala Zarząd Główny PTTK.
5. Wykazy nadanych uprawnień przekazywane są do:
  - 1) właściwej komisji egzaminacyjnej przewodników turystycznych PTTK,
  - 2) zarządu koła - klubu przewodników turystycznych PTTK,
  - 3) komisji przewodnickich (przy odpowiednich statutowych jednostkach organizacyjnych PTTK lub regionalnych porozumieniach przewodników PTTK).

& 5.

1. Uprawnienia instruktora przewodnictwa przedłużane są na kolejne okresy czteroletnie.
2. Przedłużenia ważności uprawnień dokonuje Komisja Przewodnicka ZG PTTK na podstawie wniosku właściwej komisji egzaminacyjnej, która ocenia pracę instruktora, potwierdzonego przez zarząd koła - klubu oraz na podstawie oceny aktywności instruktora i jego predyspozycji do pracy.

& 6.

Instruktor przewodnictwa PTTK ma prawo do noszenia odznaki wg wzoru zatwierdzonego przez Komisję Przewodnicką ZG PTTK.

& 7.

1. Instruktor przewodnictwa PTTK traci uprawnienia w przypadku utraty członkostwa w PTTK lub uprawnień przewodnickich a także w przypadku nieusprawiedliwionego braku aktywności w wykonywaniu zadań instruktora.
2. Decyzję w sprawie utraty uprawnień przez instruktora przewodnictwa PTTK podejmuje z upoważnienia ZG PTTK - Komisja Przewodnicka ZG na wniosek zarządu koła - klubu przewodników PTTK zaopiniowany przez właściwą terytorialnie komisję egzaminacyjną.

& 8.

Interpretacja postanowień niniejszego regulaminu należy do Prezydium Zarządu Głównego PTTK po zasięgnięciu opinii Komisji Przewodnickiej ZG PTTK.-



# POROZUMIENIE

zawarte 5 marca 1994 roku o współpracy Komisji Przewodnickiej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie z Centralnym Ośrodkiem Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie w zakresie przewodnictwa górskiego PTTK.

## U S T A L E N I A

1. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK (zw. dalej COTG PTTK) zobowiązuje się prowadzić centralną ewidencję uprawnień przewodników górskich PTTK: Tatrzańskich, Beskidzkich, Sudeckich.
2. COTG PTTK prowadzić będzie ewidencję Komisji Egzaminacyjnych do spraw przewodnictwa górskiego.
3. COTG PTTK prowadzić będzie ewidencję uprawnień instruktorów przewodnictwa działających w kolach i klubach przewodników górskich.
4. COTG PTTK prowadzić będzie ciągłą ewidencję (rejestr) wydanych oraz nowowydawanych odznak przewodnickich (blach przewodnickich) dla przewodników górskich.  
Jednocześnie wraz z rejestrem odznak przewodnickich COTG PTTK prowadzić będzie ich dystrybucję i sprzedaż.
5. COTG PTTK zobowiązuje się do: inicjowania i realizowania działań integrujących środowiska przewodników górskich. Zapewnienia w "Gazecie Górskiej" wydawanej przez COTG PTTK stałej informacji o przewodnictwie górskim PTTK, organizowania przepływu informacji związanych z turystyką górską i górami oraz ułatwiania przewodnikom górskim nabywania wszelkich materiałów szkoleniowych i informacyjnych o górach.
6. COTG PTTK umożliwi korzystanie przez środowisko przewodników górskich PTTK z zasobów kulturowych zgromadzonych w ośrodku oraz z sal i urządzeń technicznych po każdorazowym wcześniejszym uzgodnieniu.
7. COTG PTTK zapewni w miarę możliwości pomoc metodyczno-dydaktyczną w zakresie szkolenia i dokształcania przewodników górskich.
8. Komisja Przewodnicka ZG PTTK udostępni i przekaże wszelkie informacje dotyczące przewodnictwa górskiego PTTK, niezbędne do założenia odpowiednich rejestrów i realizacji niniejszego porozumienia.
9. Komisja Przewodnicka ZG PTTK posiada pierwszeństwo korzystania z zasobów "bazy danych" dotyczących przewodnictwa górskiego PTTK i zgromadzonych przez COTG PTTK.

10. COTG PTTK zobowiązuje się ponadto realizować zadania zlecone przez Komisję Przewodniczą ZG PTTK i finansowane przez tę komisję - na zasadach każdorazowo odrębnie określonych.

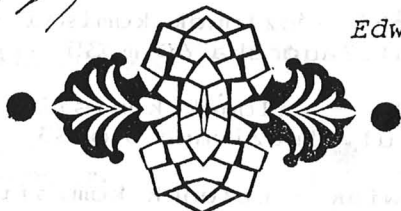
11. Niniejsze porozumienie obowiązuje z mocą od 1 stycznia 1994 r.

Przewodniczący  
Komisji Przewodniczącej  
ZG PTTK

Tadeusz Stefański

Dyrektor  
Centralnego Ośrodka  
Turystyki Górskiej PTTK

Edward Moskała



## AKTUALNOSCI PRZEWODNICZKIE

### Dyżur Komisji

Komisja Przewodnicząca ZG PTTK pełni swój cotygodniowy dyżur w poniedziałki w budynku Zarządu Głównego PTTK w Warszawie przy ul. Senatorskiej 11 - pok. 37 - tel: /0-22/ 26-09-58.  
fax: /0-22/ 26-25-05.

### Członkowie władz naczelných PTTK upelnomocnieni w sprawach przewodniczących

- Kol. Zbigniew Kresek - członek Prezydium ZG PTTK - odpowiedzialny za przewodnictwa w ZG PTTK - Dom Turysty PTTK - 31 - 033 Kraków - Westerplatte 15/16. Tel: 0-12 22 90-52.
- Kol. Wojciech Redzej - sekretarz generalny ZG PTTK  
Tel. służbowy: /0-22/ 26-57-35.
- Kol. Marian Chudy - opieka z ramienia Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK -  
Poznań - Tel. dom. /0-61/ 66-69-82.
- Kol. Anna Kulińska - sekretarz d/s programowych ZG PTTK -  
Tel. służbowy: /0-22/ 26-71-59.

### Komisja Przewodnicząca ZG PTTK

/wybrana na okres XIII kadencji na Krajowej Naradzie Aktywu Przewodniczącego - 24 kwietnia 1993 roku/:

- Kol. Tadeusz Stefański - przewodniczący komisji -  
zam: 00-237 Warszawa ul. Długa 30/34 m. 44 - tel. sl. 635-69-30,  
tel. dom. 31-27-88.
- Kol. Wiesław Kędzierawski - wiceprzewodniczący komisji -  
zam: 00-98 Warszawa ul. Niecała 6 m. 21 - tel. sl. 26-09-58,  
tel. dom. 27-39-28.
- Kol. Wiesław Piprek - wiceprzewodniczący komisji -  
zam. 33-300 Nowy Sacz ul. Kołłątaja 16 /31- tel. sl. 42-11-21,  
42-26-96.  
tel. dom. 204-72.
- Kol. Zygmunt Marek Zdżarski - wiceprzewodniczący komisji -  
zam. 54-440 Wrocław ul. Rogowska 86 m. 14 tel. sl. 44-50-41:  
w. 343, 344.  
tel. dom. 57-01-19.
- Kol. Eugeniusz Kuśnierz - sekretarz komisji -  
zam. 01-003 Warszawa Al. Solidarności 88 /18  
tel. dom. 38-32-79. **59**
- Kol. Ewa Samiec - członek komisji -  
zam. 24-100 Puławy ul. Głęboka 7b m. 11 tel. sl. 34-21 w. 381,

- Kol. Zygmunt Braclawik - członek komisji -  
zam. 40-084 Katowice ul. Opolska 5 m.7 tel.dom. 793-06.  
tel.sl. 48 62-57,  
tel.dom. 59 71-37.
- Kol. Jan Wacław Derejczyk - członek komisji -  
zam. 42-216 Częstochowa ul. Lechonia 34 /8 tel. sl. 24-67-55,  
tel.dom. 63-07-14.
- Kol. Mirosław Dymaczewski - członek komisji -  
zam. 60-688 Poznań Os. J. Sobieskiego 7 m.169 tel.dom. 23-43-94.
- Kol. Benon Frackowski - członek komisji -  
zam. 87-100 Toruń ul. Łazienna 28 m.1 tel. sl. 104-22,  
tel. dom. 109-45.
- Kol. Stanisław Gończaruk - członek komisji -  
zam. 71-165 Szczecin ul. Mickiewicza 14B/4 tel.dom. 87-57-12.
- Kol. Andrzej Jankowski - członek komisji -  
zam. 25-358 Kielce ul. Zagórska 60 m.35 tel. sl. 435-98.
- Kol. Andrzej Konarski - członek komisji -  
zam. 53-304 Wrocław ul. Studzienna 5 m.33 tel. sl. 40-67-72,  
tel.dom. 67-06-26.
- Kol. Stanisław Kujawiak - członek komisji -  
zam. 17-230 Białowieża Park Pałacowy 9 tel. sl. 124-60,  
tel. dom. 123-21.
- Kol. Tadeusz Mikulski - członek komisji -  
zam. 43-309 Bielsko Biała ul. Rzeczna 3 m.3 tel. dom. 458-72.
- Kol. Jan Andrzej Noworyta - członek komisji -  
zam. 32-610 Oświęcim ul. Cynkowa 2 tel. sl. 66-20-91,  
tel. dom. 320-96.

Komisja Przewodnicka ZG PTTK opiekuje się (równolegle z innymi komisjami programowymi) w biurze ZG PTTK - Kol. Halina Drabik - Gł. Specjalista /pok.25/ tel: 26-35-74, 26-22-51 w.23.

#### Legitymacje przewodnickie

Legitymacje "Przewodnika turystycznego PTTK" rozprawdza Komisja Przewodnicka ZG. Można je nabyć bezpośrednio w biurze ZG PTTK w cenie a 10.000 złotych lub za zaliczeniem pocztowym na zamówienie właściwej komisji egzaminacyjnej lub jednostki organizacyjnej Towarzystwa.

Legitymacje "Instruktora Przewodnictwa" - przedłuża, wydaje /ew. duplikaty/ wyłącznie Komisja Przewodnicka ZG PTTK na wniosek właściwej jednostki organizacyjnej PTTK zgodnie z obowiązującą instrukcją wydrukowaną w niniejszym biuletynie.

#### Materiały szkoleniowe

Informujemy, że posiadamy jeszcze w komisji "resztki" niektórych wydawnictwa szkoleniowych przydatnych w szkoleniu i doskonaleniu przewodników. Są to następujące tytuły;

- Tadeusz Npollo - Melodyka oprowadzania wycieczek turystycznych
  - Mirosława Lombardo - Przewodnik po starannej polszczyźnie,
  - Melodyka oprowadzania wycieczek po muzeach - praca zbiorowa,
  - Przewodnictwo turystyczne w Polsce - praca zbiorowa
  - /wymienione wyżej tytuły w cenie a 2.000 złotych/
  - materiały metodyczne - szkoleniowe: Poradnik egzaminatora /t.6/,
  - Zarys metodyki kształcenia turystyczno-krajoznawczego /t.2/,
  - Informacja, propaganda i popularyzacja w działalności turystycznej /t.5/
  - /wymienione wyżej tytuły w cenie a 1.000 złotych/
- oraz szeregu pozycji z serii "Biblioteczka SKKT PTTK", jak: Wycieczki szkolne do zakładów pracy, Z przyrodą na ty, i in, które możemy przekazać nieodpłatnie do kół i klubów.